ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน ในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

The Factors Affecting Durian Gardeners' Attitude Levels in Doing Durian Gardens in Nathavee and Chana District, Songkhla Province

วาลี โลกสุวรรณ

Walee Lokesuwan

สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Minor Thesis in Agribusiness
Prince of Songkla University

2548

ชื่อสารนิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน ในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นางสาววาลี โลกสุวรรณ

สาขาวิชา ธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรวย เพชรรัตน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรวย เพชรรัตน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ

(อาจารย์กัลยาณี พรพิเนตพงศ์)

ชื่อสารนิพนธ์ ปัจจัยที่ผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน
ในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาววาลี โลกสุวรรณ
สาขาวิชา ธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา 2547

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และการตลาดผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการตลาดผลผลิตลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวน วิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรสวนทุเรียน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสวนทุเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 100 ราย โดยข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบทางสถิติ Chi-square Test เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจกับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.71 คน แรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.45 คน พื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ยครัวเรือนละ 8.4 ไร่ ปีที่ผ่านมาขายทุเรียนได้ในราคากิโลกรัมละ 11-20 บาท โดยมีพ่อค้าประจำเป็นผู้กำหนดราคา ส่วนมากมีรายได้ยังไม่หักค่าใช้จ่ายครัวเรือนละมากกว่า 40,000 บาทต่อปี ส่วนมากไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านไม้ผล แหล่งความรู้ส่วนมากได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ เกษตรกรนิยมปลูกทุเรียนร่วมกับพืชอื่น มีการใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้งต่อปี มีการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนโดยใช้สารเคมีมากกว่าใช้ศัตรูธรรมชาติ เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการเรื่องราคาปุ๋ยมากที่สุด รองลงมาเรื่องการจำหน่ายผลผลิต ส่วนความรู้ที่ต้องการมากที่สุดคือ การบำรุงรักษาต้นทุเรียน

ทัศนคติในภาพรวมของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน พบว่ามีทัศนคติที่ดี เช่นในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียนและมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี

การทดสอบทางสถิติ Chi-square Test เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรสวนทุเรียน พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติ

ในประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มสูงขึ้น อายุและการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติในประเด็นการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน รายได้ แรงงานเกษตร ภาวะหนี้สิน การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนไม้ผล จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง แหล่งเงินกู้ มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่พบ คือ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ราคาปุ๋ย และสภาพดินฟ้าอากาศที่มีผลต่อผลผลิตทุเรียน ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับสวนทุเรียนให้มาก สำหรับข้อเสนอแนะของผู้วิจัย คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการบำรุงและรักษาต้นทุเรียน การให้บริการข่าวสารด้านการตลาดแก่เกษตรกรในระดับสวนอย่างต่อเนื่อง

Minor Thesis Title	The Factors Affecting Durian Gardeners' Attitude Levels in Doing Durian Gardens in Nathavee and Chana District, Songkhla Province
Author	Miss Walee Lokesuwan
Major Program	Agribusiness
Academic Year	2004

Abstract

The research objectives are defined to study the general social, economic and product marketing situations of durian gardeners in Nathavee and Chana district, Songkhla province. The product marketing, production management in the garden level, the analysis on social and economic factors which affects the attitude levels of durian gardeners, including problems and proposals to improve durian gardens to be in accordance with the standard are considered in the research. The secondary data for this research are collected from various sources and the primary data are gathered from 100 durian gardeners in Nathavee and Chana district. The primary data are statistically analyzed into percentage, mean and Chi-square Test to analyze the relations among social and economic factors and gardeners' attitude levels on durian gardening in Natavee and Chana Districts, Songkhla Province.

The main findings indicate that most of the agriculturists are males with the educational level at Prathom 4. The average age ranges 41-50 years old. The average numbers of households are 4.71 persons in each family. The average agricultural work force per household is 2.45 persons. The average durian-gardening area is 8.4 *rai* (one *rai* = 0.39 acre) each family. In the previous year, durian price defined by regular merchants was 11-20 baht per kilogram. Most agriculturists' gross earnings are over 40,000 baht yearly per family. Most of them had never been trained in fruit-bearing trees; however, they were transferred knowledge by the promotional officers. The agriculturists are more interested in durian cultivation than other kinds of plants. Fertilization is applied once or twice a year. In addition, more chemicals are used for

durian pest prevention and extermination than natural anti-pest elements are. The assistance on fertilizer cost is mostly required from the government agencies, and the supports on product sales are next in line. Moreover, the knowledge mostly required is durian-tree nurture.

Most of agriculturists' attitudes are found to be positive e.g. proper areas available for durian plantations and stable market all year round.

The chi-square test in order to analyze the social and economic factors affecting the gardeners' attitude level reveals as following. Gender is in relation to the attitude level on a trend of higher durian price in the future. Age and education relate to the attitude level regarding the governmental support on durian plantations. Incomes, the agricultural work force, debt status, and land ownership are in relation to the attitude levels on suitable areas for orchard plantations. The numbers of households relate to the attitude level concerning a desire on durian plantation ownership as neighbors do. The loan sources relate to the attitude level pertaining to a trend on higher durian price in the future.

The agriculturists' problems and threats are high production cost factors e.g. the fertilizer cost, and the climate conditions affecting durian productivity. However, the agriculturists request for the additional knowledge transfer on durian plantation from the government. Finally, Suggestions raised by the researcher are the concerned parties should impart updated knowledge on durian-tree nurture and care to the agriculturists. In addition, information service on marketing should constantly be made available to agriculturists as well.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สามารถสำเร็จได้ด้วยการใส่ใจดูแล ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอของผู้ช่วยศาสตราจารย์จรวย เพชรรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และอาจารย์กัลยาณี พรพิเนตพงศ์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

บุคคลสำคัญที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลงานวิจัยชิ้นนี้ คือ เกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือ ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสงขลา และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา จนงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี.

วาลี โลกสุวรรณ

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	5
2.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การผลิต	5
2.2 เอกสารเกี่ยวกับการยอมรับ ทัศนคติ และแรงจูงใจ	7
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรวัดทัศนคติ	12
2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ	13
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการรวบรวมข้อมูล	20
3.2 วิธีการวิเคราะห์	24
บทที่ 4 ผลการวิจัย	29
4.1 ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	29
4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่าง	31
4.3 ลักษณะทางด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่าง	36
4.4 ข้อมูลทางด้านปัจจัยอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง	39

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.5 ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง 42

4.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 45

4.7 ปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง 52

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ 55

5.1 สรุปผล 55

5.2 ข้อเสนอแนะ 58

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย 59

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 59

บรรณานุกรม 61

ภาคผนวก

แบบสอบถาม 64

ประวัติผู้เขียน 72

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	แหล่งปลูกทุเรียน พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตทุเรียนในจังหวัดสงขลา ปี 2546 และปี 2547	2
ตารางที่ 4.1	ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	30
ตารางที่ 4.2	ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	33
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลทางด้านตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	35
ตารางที่ 4.4	ข้อมูลทางด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	37
ตารางที่ 4.5	ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	40
ตารางที่ 4.6	ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	41
ตารางที่ 4.7	ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากการดูงาน/อบรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	42
ตารางที่ 4.8	ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	44
ตารางที่ 4.9	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	47
ตารางที่ 4.10	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 54

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 54

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ความรู้สึก ความตั้งใจก่อพฤติกรรม และพฤติกรรม	11
ภาพที่ 2.2	ระดับทัศนคติของลิเคอร์ทสเกล	12
ภาพที่ 3.1	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	22
ภาพที่ 3.2	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	23
ภาพที่ 3.3	แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูล	26

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

ในบรรดาพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งหลายของประเทศไทยนั้น นอกจากข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลังและพืชไร่อื่น ๆ แล้ว ไม้ผลชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้ในประเทศไทยนับวันจะทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามลำดับ ประเทศไทยสามารถผลิตไม้ผลได้อย่างดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพหลายชนิดด้วยกัน อีกทั้งผลไม้พันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ก็จัดได้ว่า เป็นพันธุ์ที่มีรสดีมาก ซึ่งบรรพบุรุษได้ทำการคัดเลือกไว้ให้ ไม้ผลเหล่านั้นได้มีการขยายพันธุ์และปลูกเพิ่มมากขึ้นตามภาคต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ส้มโอ เงาะ ทุเรียน ลำไย ลองกอง มังคุด ล้วนแล้วแต่เป็นผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทย ทำรายได้ให้ประเทศปีละหลายพันล้านบาท และเป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วไปทั้งภายใน และต่างประเทศ ความต้องการไม้ผลนับวันจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา (ไม้ผลเศรษฐกิจ, 2540)

ปัจจุบันผลไม้ไทยมีอนาคตที่ค่อนข้างแจ่มใส ไม่ว่าจะเป็นตลาดภายในประเทศหรือต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงในด้านการผลิตทุเรียน ทั้งนี้เนื่องจากมีคู่แข่งน้อย จึงสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นอันดับสอง รองจากลำไย และยังทำรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกในท้องที่ภาคตะวันออก และภาคใต้เป็นอย่างมาก

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของประเทศไทยมาเป็นเวลานาน มีหลากหลายสายพันธุ์ แต่ในปัจจุบันนี้มีพันธุ์ที่เหลืออยู่ในตลาดเพียงไม่กี่พันธุ์เท่านั้น อาทิเช่น กระดุมทอง ชะนี หมอนทอง ก้านยาว และพวงมณี แต่เดิมฤดูกาลของทุเรียนเริ่มทยอยให้ผลผลิตตามพันธุ์ โดยพันธุ์กระดุมทองจะให้ผลผลิตออกมาก่อนพันธุ์อื่น ตามมาด้วยพันธุ์ชะนี และสุดท้ายเป็นพันธุ์หมอนทอง ในอดีตทุเรียนมีราคาดี ทำให้เกษตรกรทั้งในภาคตะวันออกและภาคใต้ มีการขยายพื้นที่การปลูกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพันธุ์หมอนทอง ซึ่งเป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งมีราคาที่ดีกว่าพันธุ์อื่น ๆ ด้วย

ปัจจุบันแหล่งผลิตทุเรียนในประเทศไทยมีการเพาะปลูกกันมากใน 2 ภาคของประเทศ ได้แก่ภาคตะวันออกและภาคใต้ ซึ่งจังหวัดสงขลามีเนื้อที่เพาะปลูกทุเรียนปี 2546 รวม 13,950 ไร่ และในปี 2547 รวม 14,585 ไร่ รายละเอียดแหล่งปลูกทุเรียน พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตทุเรียนในจังหวัดสงขลา ปี 2546 และปี 2547 ปรากฏตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แหล่งปลูกทุเรียน พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตทุเรียนในจังหวัดสงขลา ปี 2546 และปี 2547

อำเภอ	พื้นที่ปลูก (ไร่)						ผลผลิต			
	ให้ผล		ยังไม่ให้ผล		รวม		ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)		ผลผลิตรวม (ตัน)	
	2546	2547	2546	2547	2546	2547	2546	2547	2546	2547
เมืองสงขลา	1,080	1,108	305	277	1,385	1,385	700	700	756	775.6
นาทวี	3,660	3,660	350	350	4,010	4,010	1,000	1,000	3,660	3,660
หาดใหญ่	497	505	30	80	527	585	900	900	447.3	454.5
จะนะ	1,167	1,167	130	130	1,297	1,297	300	300	350.1	350.1
รัตภูมิ	1,172	1,172	290	290	1,462	1,462	1,500	1,500	1,758	1,758
สะบ้าย้อย	1,233	1,248	245	230	1,478	1,478	700	700	863.1	873.6
สะเดา	1,582	1,745	602	439	2,184	2,184	1,200	1,200	1,898.4	2,094
เทพา	510	530	50	30	560	560	500	500	255	265
นาหม่อม	357	450	183	694	540	1,144	1,150	1,200	410.5	540
ควนเนียง	15	30	40	35	55	65	1,300	1,300	19.5	39
บางกล่ำ	297	297	10	10	307	307	1,800	1,800	534.6	534.6
คลองหอยโข่ง	120	83	25	25	145	108	2,000	2,000	240	166
รวม	11,690	11,995	2,260	2,590	13,950	14,585	1,087.5	1,091.7	11,192.5	11,510.4

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา, 2547.

อย่างไรก็ตามการทำสวนทุเรียนของเกษตรกร ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรค ที่ทำให้คุณภาพและปริมาณทุเรียนลดลง เกษตรกรชาวสวนทุเรียนต้องเสียโอกาสในการเพิ่มรายได้จากสวนทุเรียน ดังนั้นหากมีการศึกษาสภาพทั่วไปด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพและชีวภาพ ทัศนคติในการทำสวนทุเรียน วิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนแล้ว จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่แท้จริงของเกษตรกรสวนทุเรียน คำตอบจากเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรในรุ่นต่อไป และเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อทำนายอนาคตได้อย่างน้อยก็ในระดับหนึ่งว่าทุเรียนเป็นผลไม้อย่างดีทั้งคุณภาพและปริมาณ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาลักษณะทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3) เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการตัดสินใจสร้างสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

5) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในปรับปรุงการทำสวนทุเรียนให้ได้มาตรฐาน ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการของตลาด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของประชากรที่ใช้ศึกษาโดยเน้นเกษตรกรผู้มีสวนทุเรียนในเขตอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอนาทวีมีเกษตรกรปลูกทุเรียนมากที่สุดในจังหวัดสงขลา ส่วนอำเภอจะนะมีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากเช่นกันและอยู่ใกล้กับอำเภอนาทวี ผู้ศึกษาต้องการทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสร้างสวนทุเรียนในพื้นที่ที่ใกล้ ๆ กัน โดยสุ่มตัวอย่างอำเภอละ 50 ราย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive samping) เฉพาะเกษตรกรที่มีสวนทุเรียนในเขตอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และในระดับเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ใช้วิธีแบบบังเอิญ (accidental samping) ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2548

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา คาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

1) ทราบถึงสภาพทั่วไปทางด้านสังคมด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2) ทราบถึงลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของเกษตรกร รวมทั้งปัจจัยด้านอื่น ๆ และปัญหาและอุปสรรคในการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3) ทราบถึงทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการตัดสินใจสร้างสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

4) ทราบถึงปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

5) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางที่จะสนับสนุนส่งเสริมและวางแผนทำสวนทุเรียนให้เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ เพื่อให้เข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

ครัวเรือน หมายถึง บุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลหลายคนที่อาศัย-กินอยู่ และใช้เครื่องอุปโภค-บริโภคร่วมกัน

สมาชิกในครัวเรือน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ภายในครัวเรือน มีระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป

แรงงานเกษตร หมายถึง สมาชิกในครัวเรือนที่ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรภายในครัวเรือนของตนเอง

อาชีพหลัก (ของหัวหน้าครัวเรือน) หมายถึง การประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้สูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนนั้น ๆ

การถือครองที่ดิน หมายถึง การคงในสิทธิของผลประโยชน์บนผืนที่ดินนั้น ๆ

รายได้รวมทั้งครัวเรือน หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวที่ได้มาจากรายได้ภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร รวมกันเป็นรายได้ของปี 2547 มีหน่วยเป็นบาทต่อปี

การกู้เงิน หมายถึง เกษตรกรมีการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์การเกษตร และจากเงินกู้นอกระบบ เช่น เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง

แหล่งความรู้ที่ได้รับ หมายถึง การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิทยาการแผนใหม่ในการทำสวนทุเรียน

ทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน หมายถึง ความคิด หรือความเชื่อของเกษตรกรที่มีต่อการทำสวนทุเรียน

บทที่ 2
การตรวจสอบเอกสาร

ในบทนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยได้จำแนกการตรวจเอกสารออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การผลิต

บันเทิง มาแสง (2544) กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ถือได้ว่าเป็นนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรกรจะต้องวางระบบการผลิตว่าจะผลิตอะไร จำนวนเท่าไร และผลิตอย่างไร เป็นคำถามหลัก (key questions) ที่เกษตรกรทุกคนจะต้องพิจารณาหาคำตอบให้ได้ก่อนการตัดสินใจทำการผลิต ไม่ว่าจะเป็นระบบการผลิตแบบใดก็ตาม

คำถามว่า จะผลิตอะไร (what to produce) นั้น ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์เกื้อกูลกันของกิจกรรมการผลิต โดยมีการลงทุนในระยะยาวในรูปของไม้ผล ไม้ยืนต้น และอาจมีสินค้าบางชนิดที่ผลิตขึ้นโดยพิจารณาจากกลไกของตลาดและราคาก็ได้

คำถามว่า จะผลิตจำนวนเท่าไร (how much to produce) ขึ้นอยู่กับปัจจัยและเงื่อนไขของเกษตรกรแต่ละคน เช่น ผลิตให้เพียงพอกับการบริโภคและใช้สอย หรือผลิตตามทรัพยากรและแรงงานที่มีอยู่

คำถามสุดท้ายที่ว่า จะผลิตอย่างไร (how to produce) นั้น หมายถึง เทคนิคการผลิตหรือแนวทางการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เช่น ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ซึ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำ โดยไม่ยึดติดกับตำรามากนักแต่ต้องประยุกต์ใช้อย่างยืดหยุ่นได้ ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรและชุมชนด้วย

ในภาพรวมของมิติทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การผลิต คำว่าประโยชน์สูงสุดในที่นี้ ไม่ใช่กำไรสูงสุดที่เกิดจากการตัดสินใจบนพื้นฐานของกลไกตลาดและการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนแต่เพียงอย่างเดียว หากเป็นการตัดสินใจโดยแนวทางองค์รวม (holistic approach) จากการพิจารณาปัจจัยในหลายด้านที่เกี่ยวข้องประกอบกัน ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และจิตใจ

สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล (2537) ได้อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตกับผลผลิต ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตกับปัจจัยการผลิต และความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับผลผลิตนั้น เวลา (time) และความเสี่ยง (risk) เปรียบเสมือนปัจจัยที่ถูกกำหนดให้

คงที่ คือไม่นำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจทำการผลิตเลย แต่ในความเป็นจริงนั้น ปัจจัยทั้ง 2 ดังกล่าว จะเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ตามข้อเท็จจริงนั้น การตอบสนองของพืชหรือสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะใดขณะหนึ่ง แต่คำว่าเวลาโดยตัวมันเองนั้นไม่ได้เป็นปัจจัยคงที่แต่อย่างใด แต่กลับเป็นปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการตอบสนอง (response efficiency) ในลักษณะที่ซับซ้อนและโดยทั่วถึงมากกว่าปัจจัยทางกายภาพอื่น ๆ เสียอีก ยิ่งกว่านั้นเวลานอกจากจะมีผลโดยตรงต่อกระบวนการตอบสนอง (response process) ทางกายภาพแล้ว มันอาจจะมีผลต่อประสิทธิภาพการตอบสนองผ่านอิทธิพลของเวลาต่อผลตอบแทนในฟังก์ชันวัตถุประสงค์หรือผ่านความไม่แน่นอน (uncertainty) เกี่ยวกับอนาคตอีกด้วย

การตัดสินใจทำการผลิต ที่ไม่นำเวลา ความเสี่ยงและไม่แน่นอนเข้ามาประกอบการพิจารณานั้น ข้อมูลหรือตัวแปรที่ใช้ประกอบการพิจารณาจะเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและแน่นอน เช่น ราคาปัจจัยการผลิต ราคาผลผลิต ข้อมูลทางเทคนิคอื่น ๆ ตลอดจนผลผลิต ซึ่งในความเป็นจริงนั้นมีน้อยมาก โดยเฉพาะการผลิตทางการเกษตรด้วยแล้ว ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนจะเกิดขึ้นได้อยู่เสมอ บางครั้งการนำความเสี่ยงและความไม่แน่นอนเข้ามาพิจารณาประกอบการตัดสินใจทำการผลิตจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจทำการผลิตเปรียบเสมือนแผนการผลิตที่ถูกวางไว้ล่วงหน้า แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจดังกล่าวจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งอาจจะเป็นเดือนหรือเป็นปี หลังจากการตัดสินใจทำการผลิตขึ้นกับชนิดของพืชหรือสัตว์ที่พิจารณา และไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ชนิดไหน อายุการผลิตจะสั้นหรือยาวแค่ไหน ในเมื่อมีความเหลื่อมล้ำของเวลา ระหว่างจุดตัดสินใจกับจุดที่ได้รับผลผลิต ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ ผู้ผลิตก็มีโอกาสเพลี่ยงพล้ำจากการตัดสินใจก็ได้

วิวัฒน์ ไม้แก่นสาร (2540) กล่าวว่า ในการทำธุรกิจใด ๆ ก็ตามหัวใจของความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ก็คือ ผู้ผลิตต้องสามารถมองตลาดหรือวิเคราะห์ความต้องการของตลาดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะทำการผลิตตามรายละเอียดที่ตลาดต้องการ เพราะนอกจากจะเป็นการลดการเสี่ยงในการผลิตแล้วยังเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขันของผลผลิตได้อย่างดีอีกด้วย อันเป็นลักษณะที่ใช้ "การตลาดนำการผลิต" ไม่ใช่ผลิตตามที่ผู้ผลิตสามารถผลิตได้ แล้วต้องประสบปัญหาในลักษณะ "ผลิตได้แต่ขายไม่ออก" ผู้ผลิตต้องรู้จักกับการมองตลาดเป็นอย่างดี เพื่อสามารถดูโอกาสการตลาดของการผลิตที่ตนเองจะได้รับ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับขนาดของตลาดและแนวโน้มของตลาด

ก่อนตัดสินใจในการเลือกชนิดของพืชที่จะผลิต ผู้ผลิตต้องทราบข้อมูลขนาดของตลาดซึ่งพิจารณาได้จากข้อมูลดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์ของการผลิตพืชในประเทศของตนและประเทศอื่น ๆ มีปริมาณเท่าใด การบริโภคภายในประเทศเป็นอย่างไร

2) ปริมาณของผลผลิตพืชในประเทศของตนและประเทศอื่น ๆ มีพอเพียงต่อความต้องการใช้บริโภคภายในประเทศหรือไม่

3) มีปริมาณของผลผลิตพืชที่เหลือจากการใช้บริโภคในประเทศของตนเองและประเทศอื่น ๆ ออกสู่ตลาดที่ใด และมากน้อยเพียงใด และลักษณะของการส่งออกมีแนวโน้มเป็นอย่างไร

นอกจากนี้การทราบถึงแนวโน้มของตลาดจะทำให้ทราบว่า เรามีโอกาสที่จะจำหน่ายผลผลิตในการตลาดนั้นได้มากน้อยเพียงใด ผู้ทำการผลิตต้องทราบว่าแนวโน้มของตลาดเป็นอย่างไร หรือแนวโน้มของตลาดที่เราจะผลิตดีหรือไม่ การที่แนวโน้มของตลาดจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น จะเกี่ยวข้องกับปริมาณและคุณภาพของสินค้าและสภาพทางเศรษฐกิจของผู้บริโภค ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาด

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ ทัศนคติ และแรงจูงใจ

ดิเรก ฤกษ์หร่าย (2524) ให้ความหมายของกระบวนการยอมรับว่า เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงการยอมรับเทคโนโลยีนั้นอย่างเปิดเผย ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตื่นตัวในการรับข่าวสาร (awareness) เป็นขั้นที่เริ่มแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มรู้สึกตื่นตัวในสิ่งใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขา แต่ยังได้ข่าวสารไม่ครบถ้วน

ขั้นที่ 2 การสนใจ (interest) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจและแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ ๆ เพิ่มเติม และนำรายละเอียดที่ได้ไปผสมผสานกับความรู้ ประสบการณ์เก่าของตน

ขั้นที่ 3 การประเมินผล (evaluation) บุคคลจะประเมินว่านวัตกรรมนั้น เมื่อนำไปใช้แล้วจะแก้ปัญหาหรือทำให้กิจกรรมของเขาดีขึ้นหรือไม่

ขั้นที่ 4 การทดลองขนาดเล็ก (trial) บุคคลจะทำการทดลองในขนาดจำกัดว่าจะเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ แต่ในบางครั้งขั้นตอนนี้อาจถูกข้ามไปขั้นที่ 5 เลยก็ได้

ขั้นที่ 5 การยอมรับ (adoption) บุคคลจะยอมรับการปฏิบัตินั้นไปทำอย่างเต็มที่ตามที่ตนคิดว่าจะได้รับประโยชน์มากที่สุด แต่การปฏิบัติสืบเนื่องจะนานแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง

นอกจากนั้นยังได้อ้างถึงกระบวนการตัดสินใจรับปฏิบัติแนวความคิดของ *โรเจอร์ และ ชูเมเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971)* ว่ากระบวนการตัดสินใจรับปฏิบัติแนวความคิด (innovation decision process) มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นความรู้ (knowledge) ขั้นชักชวน (persuasion) ขั้นตัดสินใจ (decision) และขั้นยืนยัน (confirmation)

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา (2533) กล่าวว่าขั้นตอนของกระบวนการยอมรับมีความสัมพันธ์กับการใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งพบอยู่เสมอว่าในระยะตื่นตัวและการให้ความสนใจนั้น โสตทัศนูปกรณ์จะมีบทบาทสำคัญ แต่พอถึงขั้นตอนของการประเมินผลและการทดลอง เพื่อนบ้าน เพื่อน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีบทบาทสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจในการยอมรับ ในขั้นตอนสุดท้ายคือการปฏิบัติ ประสบการณ์ในตัวบุคคลจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับ เพื่อนบ้าน เพื่อน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะเข้ามามีบทบาทเกื้อหนุนที่สำคัญ

ดิเรก ฤกษ์หร่าย (2527) ได้กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยี หรือการปฏิบัติทางการเกษตรนั้น มีปัจจัยเกี่ยวข้องอยู่หลายประการ คือปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์โดยทั่วไป ประกอบด้วย

1) สภาพทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ได้แก่ เกษตรกรที่ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินมากกว่า เกษตรกรที่มีที่ทำกินในที่ดินมากกว่า เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า ปัจจัยแต่ละอย่างเหล่านี้จะส่งผลให้มีแนวโน้มต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งเหล่านี้อยู่น้อย

2) สภาพสังคมและวัฒนธรรม มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับช้าหรือเร็ว มีอยู่หลายประการ เช่น มวลชนที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดมากกว่า มีค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่ามีผลให้เกิดการยอมรับการนำการเปลี่ยนที่ช้าลงและยอมรับวิทยากรใหม่ ๆ ในปริมาณที่น้อยกว่า

3) สภาพภูมิศาสตร์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ ในท้องที่ใดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อกับท้องที่อื่น ๆ โดยเฉพาะท้องที่ที่เจริญทางด้านเทคโนโลยีมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นทางคมนาคมที่สะดวกหรือมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยในการผลิตมากกว่า จะมีผลทำให้เกิดแนวโน้มของการยอมรับมากกว่าและเร็วกว่า

4) สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับการตลาด เป็นต้น และสถาบันที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สถาบันเหล่านี้ถ้ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการที่ให้ประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมาย ก็จะทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเร็วและง่ายขึ้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีบุคคลเป้าหมาย หรือผู้รับการเปลี่ยนแปลง พื้นฐานของเกษตรกรเองเป็นส่วนที่สำคัญในการที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1) พื้นฐานทางสังคม จากการวิจัยพบว่าเพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเพศชาย กลุ่มที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่าจะยอมรับเร็วกว่าเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า เกษตรกรที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ มากกว่า และมีความถี่ในการยอมรับฟังข่าวสารมากกว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในระดับที่รวดเร็วและมากกว่า

2) พื้นฐานทางเศรษฐกิจ จากการวิจัยพบว่าการมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินจำนวนเนื้อที่มากกว่า การมีรายได้มากกว่า การมีทรัพยากรที่จำเป็นในการผลิตมากกว่า การมีเครื่องมือที่จำเป็นในการผลิตมากกว่า สิ่งเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าและมากกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งดังกล่าวน้อยกว่า

3) พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกรจำเป็นอย่างยิ่งคือประสิทธิภาพในการรับฟังข่าวสาร ได้แก่ การอ่าน การฟัง รวมทั้งความคิดที่มีเหตุผล และในขณะเดียวกันความสามารถในการพูด การเขียน ก็มีส่วนช่วยเสริมบ้างในเรื่องของการสร้างความเข้าใจระหว่างเพื่อนบ้านด้วยกันเอง ให้เกิดความเชื่อมั่นในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น

4) พื้นฐานในเรื่องอื่น ๆ เกษตรกรที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือมีความพร้อมทางจิตใจ มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากกว่า มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีที่นำมาเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความสนใจในปัญหาและความต้องการของตนเองและกิจกรรมอาชีพของเพื่อนบ้าน ความสามารถในการจัดการเกษตรกรที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วนี้หรือมีมากกว่า จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มากกว่า และรวดเร็วกว่าตามลำดับ

ชุดา จิตพิทักษ์ (2525) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นแกนกลางของจิตวิทยาสังคมยุคปัจจุบันซึ่งถือว่าทัศนคติมีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมในสังคม และได้อธิบายเกี่ยวกับทัศนคติโดยการแยกอธิบายความหมายของทัศนคติออกเป็น 5 ลักษณะย่อย ๆ ดังนี้ คือ

1) เป็นภาวะทางจิตและประสาท ซึ่งอาจแสดงออกให้เห็นได้ทางพฤติกรรม เช่น โกรธ เกลียด รัก เป็นต้น

2) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนอง เมื่อมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใด ก็พร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นตามลักษณะของทัศนคติที่เกิดขึ้น

3) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นระเบียบ เกิดขึ้นเป็นกลุ่มและจัดระเบียบไว้แล้วในตัวเอง คือ เมื่อเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดแล้ว ก็จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันและจะติดตามมาด้วยพฤติกรรมที่มี

ความสัมพันธ์กัน เช่น โกรธก็จะหน้าบึ้ง เป็นต้น

4) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ หมายความว่าประสบการณ์มีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติได้ดีหรือเลว

5) เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

มนูญ ตนะวัฒนา (2526) กล่าวว่า ระดับของทัศนคติมี 2 ระดับ คือ บวกและลบ ถ้ามีทัศนคติในทางบวก ก็หมายความว่า คน ๆ นั้น ได้แสดงตนไปในทางโน้มเอียงไปสู่การเข้าหาสิ่งที่เขามีทัศนคติ แต่ทัศนคติในทางลบนั้น หมายถึงคนมีความโน้มเอียงที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น

สมบูรณ์ สุริยวงศ์ (2523) กล่าวว่าทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1) ความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นประสบการณ์ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมถึงความคิด ความเชื่อ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปรากฏการณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะได้รับก่อนมีทัศนคติต่อเรื่องนั้น ๆ

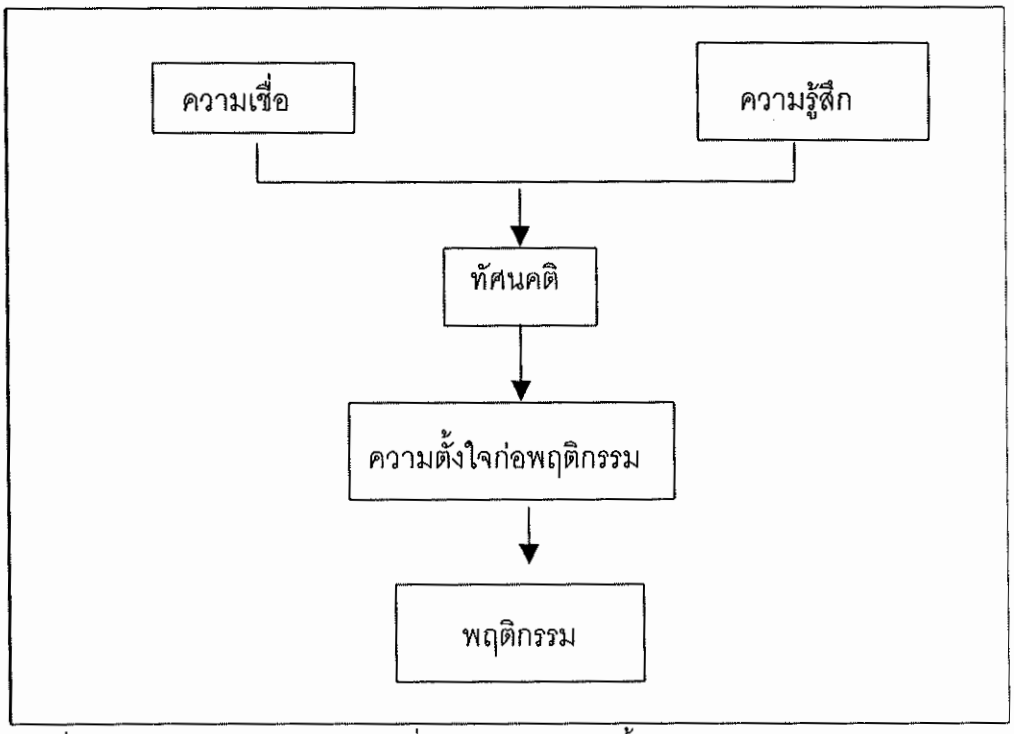
2) ความรู้สึก (affective component) เป็นความรู้สึกโดยสัญชาติญาณหรืออัตโนมัติเกี่ยวกับความรัก ความโกรธ ความชอบ หรือความเกลียด ว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี และมีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นขึ้นได้

3) ความพร้อมที่จะกระทำหรือพฤติกรรม (action tendency component) เป็นการประพฤติปฏิบัติพร้อมที่จะสนับสนุน หรือทำลายล้างทันทีที่ได้รับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเกิดความรู้สึกต่อสิ่งนั้น จะทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมออกมาตามทัศนคติที่เกิดขึ้น

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543) ได้อธิบายว่าโดยทั่วไปทัศนคติเกี่ยวข้องกับการแสดงออกของความรู้สึกที่อยู่ภายใน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความโน้มเอียงของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่าง ๆ เช่น บริการ ราคา พ่อค้า เป็นต้น การใช้ทัศนคติเป็นเครื่องแสดงถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความคิดที่นักสังคมวิทยาได้พัฒนากันมานานแล้ว ดังจะเห็นได้จากการให้คำจำกัดความของคำว่า ทัศนคติไว้ต่าง ๆ กันหลายประการซึ่งกล่าวได้ว่า ทัศนคติ คือ ส่วนประกอบหนึ่งในความรู้สึก และความนึกคิดของบุคคล เป็นสิ่งซึ่งจูงใจหรือโน้มน้าวให้บุคคลกระทำ หรือมีพฤติกรรมต่อสภาพแวดล้อมบางประการ ทัศนคติเป็นการชี้บอกทิศทางแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ ทัศนคติจึงมีความสำคัญในการมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว หากบุคคลจะทำหรือแสดงอะไรย่อมกระทำไปตามทัศนคติที่เขามีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นทัศนคติจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงออกของบุคคล กับความสัมพันธ์ทางสังคม (นิพนธ์ คันธเสวี, 2511) หรือการมีทัศนคติจะเป็นการแสดงให้รู้ล่วงหน้าว่า ปฏิกิริยานั้นเป็นไปในทางบวกหรือลบ หรือชอบและไม่ชอบ หรือเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ไม่ว่ามากหรือน้อยต่อสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ

ตัวบุคคลนั้นและสภาพแวดล้อมในสังคมก่อให้เกิดทัศนคติบุคคลนั้น เป็นที่ยอมรับกันมาว่าทัศนคติมีองค์ประกอบต่าง ๆ อยู่ 3 ส่วน ส่วนแรกเรียกว่าความเชื่อ (cognitive) เป็นอาการทางวัตถุที่ทัศนคติเข้าไปเกี่ยวข้องและได้รับการนึกเห็นถึงภาพพจน์ ส่วนที่สองเรียกว่า ความรู้สึก (affective) เป็นความรู้สึกของการชอบและไม่ชอบ ส่วนที่สามเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับพฤติกรรม (behavioral) เป็นแนวโน้มที่จะมีการปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คนเรามีทัศนคติเกี่ยวข้องในสิ่งนั้น

ทัศนคติก่อตัวขึ้นมาได้ 2 วิถีทางคือ โดยผ่านความเชื่อและโดยผ่านความรู้สึกเกี่ยวกับวัตถุที่เกี่ยวกับทัศนคติ (attitude object) การระบุวิถีทางที่ทัศนคติก่อตัวมีความสำคัญยิ่งเนื่องจากว่ามันเป็นเครื่องชี้แนะต่อผู้ที่สนใจในการก่ออิทธิพลต่อทัศนคติ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ความรู้สึก ความตั้งใจก่อพฤติกรรม และพฤติกรรม แสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ความรู้สึก ความตั้งใจก่อพฤติกรรม และพฤติกรรม

ที่มา : อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2543.

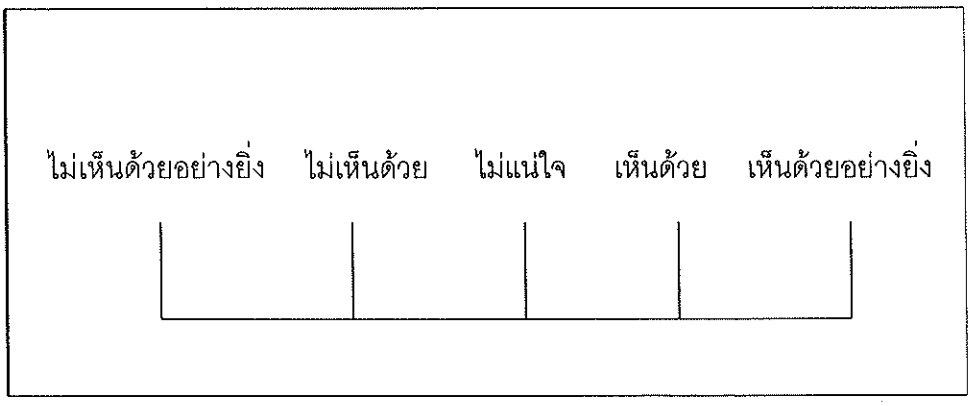
สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2529) กล่าวว่าแรงจูงใจ (motivation) หมายถึงสิ่งที่บุคคลคาดหวังโดยที่สิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ ความคาดหวังนี้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ แรงจูงใจจะประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เป็นพลังงานที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งสามารถแปรเปลี่ยนได้
2) เป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม
3) เป็นตัวกำหนดระดับของความพยายาม

องค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจ คือ พลังงานที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งแหล่งของพลังงานที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม คือ ความต้องการ (needs) และแรงขับ (drives) ความต้องการและแรงขับนั้นบางครั้งอาจมีความหมายเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของความต้องการทางกายภาพ ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่าแรงขับทางกายภาพ ในประเด็นที่ว่า แรงขับนั้นเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการนอกจากแรงขับทางกายภาพที่มีผลต่อการจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังจะพบอีกว่าแท้จริงแล้ว คนเรายังได้รับแรงจูงใจของการอยากรู้อยากเห็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความต้องการมีอำนาจความต้องการยอมรับ ความต้องการความรัก เป็นต้น ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจทางด้านจิตและสังคม

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรวัดทัศนคติ

ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล (2540) กล่าวว่า มาตรวัดทัศนคติของลิเคอร์ท ประกอบด้วยข้อคิดเห็นหลาย ๆ ข้อ และแต่ละข้อมีคุณค่าทัศนคติตามสเกลตามระดับของค่าต่อเนื่อง จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง (แสดงในภาพที่ 2.2) และมีการให้คะแนน โดยถ้าตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 5 คะแนน เห็นด้วย จะได้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจ จะได้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย จะได้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 1 คะแนน และการให้คะแนนนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของข้อคำถามว่า จะเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงบวกหรือเชิงลบ) ในเรื่องที่ต้องการหรือไม่

ภาพที่ 2.2 ระดับทัศนคติของลิเคอร์ทสเกล

ที่มา : ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล, 2540.

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

อุมาพรจันทศร (2523) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม (the multiple factor theory of decision making and social action) ซึ่งเป็นทฤษฎีของ William Reader นักสังคมวิทยาชนบทว่าเป็นทฤษฎีที่รวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลไว้ครอบคลุมมากที่สุด โดยทฤษฎีดังกล่าวอธิบายว่า เหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ซึ่งรวมเรียกว่ากลุ่มของเหตุผลความเชื่อหรือความไม่เชื่อ Reader ไม่เชื่อว่าการตัดสินใจของบุคคลจะขึ้นอยู่กับปัจจัยเพียงประการเดียว หากแต่จะมีกลุ่มของเหตุผลซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ ประกอบกัน ช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจ และในการตัดสินใจแต่ละครั้งของกลุ่มเหตุผลที่รวมตัวกันนั้น อาจแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งกลุ่มของเหตุในการเชื่อหรือไม่เชื่อในการตัดสินใจมาจาก

1) ปัจจัยดึงดูด (pull factors) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ความเชื่อ มาตรฐาน ค่านิยม นิสัย และขนบธรรมเนียมประเพณี

2) ปัจจัยผลักดัน (push factors) ประกอบด้วยความคาดหวังจากผู้อื่น หรือข้อผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และแรงเสริมทั้งผู้กระทำรู้สึกว่าจะมีจากผู้อื่น

3) ปัจจัยสนับสนุน (able factors) ประกอบด้วยโอกาส ความสามารถ และการสนับสนุน

ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล (2540) ได้จำแนกระดับของการตัดสินใจตามขนาดของจำนวนบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้ 3 ระดับ คือ

1) การตัดสินใจของบุคคลแต่ละคน (individual decision making)

2) การตัดสินใจของกลุ่มคนเล็ก ๆ (small group decision making)

3) การตัดสินใจขององค์กรหรือกลุ่มชนจำนวนมาก (organizational decision making) และในการตัดสินใจครั้งหนึ่ง ๆ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดก็ตามจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ คือ

3.1) จะต้องมีบุคคลผู้ทำการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นคนเดียว หรือหลายคนร่วมกันตัดสินใจก็ได้

3.2) จะต้องมีเป้าหมายที่ต้องการบรรลุถึง โดยการตัดสินใจซึ่งจะเป็นเฉพาะบุคคลหรือทุกคนก็ได้

3.3) จะต้องมีหนทางเลือกที่จะทำให้ประเด็นปัญหานั้น ไปสู่ข้อยุติของการ

ตัดสินใจ พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการนำเอาไปปฏิบัติได้ต่อไป

3.4) จะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมแต่ละสถานที่ แต่ละช่วงเวลาว่าเป็นอยู่อย่างไรบ้าง เพราะสภาพแวดล้อมจะเป็นเงื่อนไขที่มีอิทธิพลผลักดันให้ผู้ตัดสินใจวินิจฉัยตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งได้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิสณะ ตันเจริญ (2543) ได้วิจัยปัญหางานส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนเพื่อส่งออก จังหวัดระยองว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนเพื่อส่งออกจังหวัดระยอง สภาพการผลิตและการตลาดทุเรียน ความรู้ ความคิดเห็นและความต้องการความช่วยเหลือ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร การรวบรวมข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์ประชากร ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนเพื่อส่งออกในจังหวัดระยองจำนวน 51 คน ข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละและค่ามัชฌิมเลขคณิต ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุเฉลี่ย 50.17 ปี มีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ย 3.31 คน แรงงานภายในครอบครัวที่ใช้ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 2.72 คน จ้างแรงงานชั่วคราวในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคมเฉลี่ย 5.12 คน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 54.04 ไร่ ส่วนมากเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน เกษตรกรมีรายได้ซึ่งยังไม่หักค่าใช้จ่ายจากสวนทุเรียนเฉลี่ยครอบครัวละ 330,176 บาทต่อปี ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 13.3 ปี ส่วนมากเคยเข้ารับการอบรมเรื่องทุเรียนมาแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้มากในเรื่องการผลิตและการตลาดทุเรียนเพื่อส่งออก แหล่งความรู้ส่วนมากได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ โดยการถ่ายทอดความรู้แบบรายบุคคล พื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ยครอบครัวละ 43.13 ไร่ ส่วนมากปลูกพันธุ์ชะนีและหมอนทอง ระยะปลูกทุเรียนคือ 10 x 10 เมตร เกษตรกรไม่นิยมปลูกพืชอื่นแซมระหว่างแถวทุเรียน นิยมใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร 15 –15 – 15 และสูตร 9 –24 –24 การให้น้ำนิยมใช้สปริงเก้อร์ ส่วนมากมีการตัดแต่งกิ่ง ดอก และผลทุเรียน โดยตัดแต่งกิ่งทุเรียนปีละ 1 ครั้ง ในช่วงเก็บผลเสร็จ และตัดแต่งดอกบริเวณปลายยอดออก ตัดแต่งผลที่ไม่สมบูรณ์ทิ้งไป เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรเรื่องการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ กรมวิชาการเกษตรเรื่องวิจัยหาพันธุ์ดีและการกำหนดมาตรฐานทุเรียนส่งออก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเรื่องประสานงานกับสถาบันการเงินเพื่อให้บริการด้านสินเชื่อและการกำหนดพื้นที่ให้เหมาะสมในการผลิตทุเรียนเพื่อส่งออก กรมส่งเสริมสหกรณ์เรื่องความรู้ในการบริหารงานกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนเพื่อส่งออก บริษัทเอกชนต่าง ๆ เรื่องสนับสนุนให้เกษตรกรมี

การรับรองคุณภาพผลผลิตก่อนส่งออก ส่วนความรู้ที่ต้องการมากที่สุด คือ การบำรุงรักษาต้นทุเรียน การปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายผลิตผล สำหรับปัญหาด้านการส่งเสริมที่สำคัญ คือ โรคโคนเน่า การขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ผลิตผลขายได้ราคาถูก สมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือและการดำเนินงานของกลุ่มขาดการจัดการที่ดี ที่สำคัญคือ ขาดการแพร่กระจายข่าวสารที่รวดเร็ว ความรู้ที่เกษตรกรได้รับไม่ตรงกับความต้องการและขาดแหล่งให้ความรู้ใหม่ ๆ ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ให้รัฐบาลหาทางลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียน ขยายตลาดทุเรียนในต่างประเทศให้มากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งค้นคว้าแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าทุเรียนโดยใช้ต้นทุนต่ำ จัดหารถน้ำเพื่อบริการให้เกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง กำหนดมาตรฐานคุณภาพทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์จากทุเรียนที่ส่งออก จัดหาแหล่งเงินทุน ให้บริการข่าวสารด้านการตลาดแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง กำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับปลูกทุเรียนเพื่อส่งออก สนับสนุนให้มีการบรรจุหีบห่อให้เหมาะสม จัดตั้งศูนย์พัฒนาการผลิตและควบคุมผักผลไม้เพื่อส่งออก

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (2538) ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุการผลิตและการตลาดทุเรียน ซึ่งพบปัญหาดังต่อไปนี้

1) ผลผลิตมีคุณภาพต่ำและไม่สม่ำเสมอตลอดฤดูการผลิต
2) ขาดอุตสาหกรรมรองรับ
3) วิธีการผลิตไม่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตต่ำหรือต้นทุนการผลิตสูง
4) ผลผลิตในช่วงกลางฤดูมีมากและมีการแข่งขันทางด้านการตลาดกับผลไม้ชนิดอื่นสูง

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเหล่านี้ ศูนย์วิจัยฯ ได้ทำการค้นคว้าและวิจัยแนวทางอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

โครงการปรับปรุงพันธุ์ทุเรียนซึ่งเป็นโครงการที่เริ่มมาตั้งแต่ปี 2529 เพื่อให้ได้ทุเรียนพันธุ์ลูกผสมที่มีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของตลาด โดยการใช้ทุเรียนพันธุ์การค้าและพันธุ์ที่มีคุณสมบัติเด่นด้านต่าง ๆ รวมทั้งหมด 5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์หมอนทอง ชะนี ก้านยาว กระดุมทอง และชมพูศรี เป็นพ่อแม่พันธุ์ได้ลูกผสมจำนวน 7,634 ต้น ซึ่งได้มีการนำไปปลูกในฤดูการผลิต 2536-37 ที่ผ่านมาพบว่าต้นลูกผสมบางส่วนได้เริ่มออกดอก ติดผล คาดว่าจะสามารถตรวจสอบคุณภาพผลผลิตได้ในปี 2539-2540 เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการคัดเลือกลูกผสมและทดสอบพันธุ์ต่อไป

งานปรับปรุงการผลิต ในการผลิตไม้ผลปัจจุบันนี้ ชาวสวนมักเลือกใช้ปุ๋ยโดยไม่มีข้อมูล

เพียงพอสำหรับการพิจารณาการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะมีชาวสวนบางกลุ่มจะใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ดินเป็นเกณฑ์ในการเลือกใช้ปุ๋ย ซึ่งก็ไม่ถูกต้องทีเดียวนัก เพราะปริมาณของธาตุอาหารที่อยู่ในดินและสามารถวิเคราะห์ได้นั้น มิได้หมายความว่าพืชสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด เนื่องจากคุณสมบัติบางประการของดินและปัจจัยต่าง ๆ ในดินจะเป็นตัวกำหนดความสามารถของพืชในการนำธาตุอาหารไปใช้ ทางศูนย์วิจัยฯ จึงได้ทดลองศึกษาหาค่าตอบสนองความเข้มข้นของธาตุอาหารในใบทุเรียน โดยการใช้ปุ๋ยเคมีสูตรต่าง ๆ แต่อย่างใดก็ตามเพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตทุเรียนโดยใช้ปุ๋ยเคมี ศูนย์วิจัยฯ จึงได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพปุ๋ยเคมีต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยโปแตสเซียมซัลเฟต ($K_2 SO_4$) โปแตสเซียมไนเตรท (KNO_2) โปแตสเซียมคลอไรด์ (KCl) แคลเซียมไนเตรท ($Ca(NO_3)_2$) แมกนีเซียมซัลเฟต ($MgSO_4$) และปุ๋ยไมโครเมท คอมเพล็กซ์ (micromate complex) ใส่ในต้นทุเรียนพันธุ์ชะนี เมื่อผลมีอายุ 8 สัปดาห์หลังดอกบาน พบว่าการใส่ปุ๋ยแคลเซียมไนเตรท ($Ca(NO_3)_2$) อัตรา 1 กิโลกรัมต่อต้น ทำให้สีเนื้อของทุเรียนพันธุ์ชะนีเข้มข้นและมีคุณภาพภายใน ตลอดจนความชอบของผู้บริโภคเป็นที่ยอมรับมากกว่าผลผลิตที่ได้จากการใส่ปุ๋ยชนิดอื่น ๆ

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2541) ได้วิจัยและพัฒนาเซนเซอร์เพื่อวัดการให้น้ำของไม้ผล โดยศึกษาในรายละเอียดของเทคนิคของเซนเซอร์เพื่อวัดการใช้น้ำของไม้ผล ซึ่งมีอยู่ 2 วิธีด้วยกัน คือ Heat Balance และพัลส์ความร้อน และในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้วิธีพัลส์ความร้อน ต่อจากนั้นได้จัดทำอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อทดสอบหาพารามิเตอร์ที่เหมาะสมสำหรับการวัด Delay Time ซึ่ง Delay Time นี้จะสัมพันธ์กับการไหลของน้ำเลี้ยงของต้นไม้ อันจะนำไปสู่การหาปริมาณการใช้น้ำของพืชได้ พบว่าขดลวดความร้อนต้องมีกำลัง 9 วัตต์ และช่วงเวลาที่ให้ความร้อนแก่ต้นพืชเท่ากับ 60 วินาที โดยที่ตัวตรวจอุณหภูมิควรอยู่ด้านบนและด้านล่างของขดลวดความร้อนเป็นระยะ 6 มม. และ 5 มม. ตามลำดับ เมื่อได้พารามิเตอร์ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว จึงได้พัฒนาเครื่องต้นแบบเพื่อทำการวัด Delay Time โดยใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์เบอร์ DS5000 เครื่องต้นแบบที่ได้พัฒนาขึ้นนี้จะประกอบด้วยขดลวดความร้อน เทอร์โมคัปเปิล Difference Amplifier วงจรเปลี่ยนอนาลอกเป็นดิจิตอล และวงจรขับขดลวดความร้อน ซึ่งวงจรเหล่านี้จะถูกควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ DS5000 ให้ทำงานประสานกัน และเมื่อได้ค่า Delay Time จากการวัดแต่ละครั้งแล้ว ค่า Delay Time จะถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำได้ 20 ค่า และสามารถส่งข้อมูลไปยังไมโครคอมพิวเตอร์โดยผ่านทางพอร์ท RS232 ข้อมูลที่ส่งไปยังไมโครคอมพิวเตอร์จะอยู่ในรูปแบบของข้อมูลที่สามารถเรียกดูและนำไปคำนวนต่อได้ด้วยโปรแกรม Excel เครื่องต้นแบบนี้จะมีแหล่งจ่ายไฟเป็นแบตเตอรี่ที่สามารถ

ประจุได้ และสามารถใช้วัดได้ประมาณ 30 ต้น และในขณะนี้กำลังทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่าง Delay Time และการใช้น้ำของพืชพร้อมกับทดสอบความแม่นยำ

มงคล ศรีวัฒนาวรชัย (2538) ได้วิจัยเรื่องการสำรวจและรวบรวมพันธุ์ไม้ผลที่สำคัญไว้ว่า มีการปลูกทุเรียนทั่ว ๆ ไป ตามบริเวณที่มีสภาพภูมิอากาศค่อนข้างชื้น ได้แก่ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช และจังหวัดนราธิวาส และมีสวนทุเรียนพันธุ์ดีเกิดขึ้นใหม่อีกหลายแหล่ง เช่น จังหวัดพัทลุง สตูล สงขลา และยะลา

พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกกันในภาคใต้ปัจจุบัน มีพันธุ์หมอนทอง ชะนี ก้านยาว กระดุมทอง พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่พันธุ์หมอนทอง ชะนี เป็นพันธุ์ที่ให้ผลเร็วปานกลาง รสชาติของเนื้อมีคุณภาพดีพอสมควร จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกส่วนมากสั่งซื้อกิ่งพันธุ์มาจากดำเนินสะดวก และบริเวณจังหวัดราชบุรี เพราะการขนส่งสะดวกกว่าแหล่งอื่น ๆ พันธุ์ทุเรียนที่น่าสนใจอีกพันธุ์หนึ่ง คือ ทุเรียน 4 พูที่จังหวัดพังงา เป็นพันธุ์ทุเรียนป่าที่เกิดจากการกลายพันธ์ (mutation) โดยธรรมชาติ คือ มี 4 พู ทราบว่ามีรสชาติดี เนื้อหนา เมล็ดเล็ก เป็นที่นิยมของชาวท้องถิ่น เรียกทุเรียนนี้ว่า "สาวเจ้าเยื่อ" ต้นมีอายุประมาณ 40 ปี ไม่มีการดูแลบำรุงรักษาแต่อย่างใด คงปล่อยให้ออกดอกติดผลตามธรรมชาติ

ตลาดทุเรียนทางภาคใต้ ในปัจจุบันนับว่าดีพอควร เพราะนอกจากจะจำหน่ายได้ในท้องถิ่นภาคใต้แล้ว ยังมีโอกาสส่งจำหน่ายยังประเทศมาเลเซียด้วย เพราะชาวมาเลเซียนิยมรับประทานทุเรียนจากประเทศไทยมากกว่า เนื่องจากมีรสชาติดีและอร่อยกว่าของมาเลเซียเอง

รวี ภักดีกุลสัมพันธ์ (2543) กล่าวว่า การสร้างสวนไม้ผล ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ ต้องทราบส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมายในขั้นเตรียมการ ถ้าเตรียมการไว้ได้มากโอกาสล้มเหลวก็จะมีน้อยลง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ในการสร้างสวนไม้ผล ประกอบด้วย

1) ที่ดิน ถ้าหากสามารถเลือกที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก จะเป็นผลกำไรเบื้องแรก จะเป็นการลดต้นทุนไปแล้วหนึ่งขั้น วิธีการที่จะเลือกที่ดิน สภาพของดิน ต้องตรวจสอบได้โดยดูจาก

1.1) ชั้นของดิน ดินโดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ดินตอนบนและดินตอนล่าง ชั้นบนเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ หรือดินที่มีอินทรียวัตถุสูง ถ้าดินชั้นบนยิ่งลึกเท่าไรยิ่งดีเท่านั้น โดยเฉลี่ยแล้วดินชั้นบนควรลึกไม่ต่ำกว่า 6 นิ้ว สามารถแยกดินชั้นบนออกจากดินชั้นล่างได้อย่างเด่นชัดโดยอาศัยดูจากสี สีของดินชั้นบนมักมีสีเข้มกว่า ชั้นล่างสีซีดจางกว่า

1.2) เนื้อดิน จับดูได้ว่าดินนั้นมีสภาพเนื้อดินเป็นดินร่วน ดินเหนียว หรือเป็นดินทราย ถ้าเป็นดินเหนียวจะเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงมาก แต่ก็มีสภาพการระบายเลวมาก เพราะดินเหนียวมีเนื้อละเอียดมาก ดังนั้นช่องว่างระหว่างเม็ดดินจะน้อย อากาศจะ

ถ่ายเทก็น้อย เพราะระบายน้ำก็เลว น้ำขังได้ง่าย ถ้าสามารถปรับสภาพดินเหนียวให้มีความร่วนโปร่งขึ้นได้ จะเป็นดินที่ดีเยี่ยม ในดินทรายสภาพช่องว่างดินดี แต่การอุ้มน้ำจะเลว เพราะฉะนั้นในการให้น้ำสภาพดินร่วนอาจจะให้น้ำ 10-20 วันต่อครั้ง ดินทรายอาจจะให้น้ำ 3 วันต่อครั้ง เพราะว่าดินแห้งเร็ว ค่าใช้จ่ายในการให้น้ำจะสูงมาก ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น

1.3) ความอุดมสมบูรณ์ของดินและความเป็นกรดเป็นด่างของดิน อาจทำการตรวจสอบได้ โดยการเก็บตัวอย่างดินตามหลักวิชาการ คือ สุ่มตัวอย่างดินแล้วส่งให้ตรวจสอบความเป็นกรดเป็นด่างของดิน โดยปกติความเป็นกรดเป็นด่างของดินที่เหมาะสมในการทำสวนผลไม้ ควรอยู่ระหว่าง 5-6.8 ไม่ควรเกินนี้หรือต่ำกว่านี้

2) แหล่งน้ำ มีความสำคัญมากกว่าความอุดมสมบูรณ์ของดิน นอกจากปริมาณน้ำแล้ว คุณภาพของน้ำก็เป็นเรื่องสำคัญ คุณภาพของน้ำที่จะให้ไม้ผลนั้นจะต้องไม่มีสิ่งเจือปนที่เป็นพิษกับต้นไม้ เช่น พวก Chloride (คลอไรด์)

3) สภาพภูมิอากาศ จะเป็นตัวจำกัดชนิดของผลไม้ที่จะใช้ปลูก แบ่งได้เป็น

3.1) อุณหภูมิ เป็นจุดเบื้องแรกสำหรับการจำกัดชนิดของผลไม้ เพราะฉะนั้นต้นไม้ผล แบ่งตามชนิดของภูมิอากาศได้ 2 พวก คือ พวกต้องการความชุ่มชื้นในอากาศสูง และอุณหภูมิเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะเห็นได้ว่า ต้นไม้ผลพวกทุเรียน เงาะ มังคุด ต้องการอุณหภูมิสูงในการเจริญเติบโต ถ้าปลูกในที่อุณหภูมิต่ำจะไม่โต เพราะไม้พวกนี้ไม่มีถิ่นกำเนิดในถิ่นนั้น พวกที่สองเป็นพวกต้องการอากาศค่อนข้างร้อนแห้ง เช่น สับปะรด ถ้าปลูกในที่อากาศหนาวจะไปไม่รอด หรือถ้าเอาแอปเปิลมาปลูกในภาคตะวันออก ก็ไปไม่รอด

3.2) ความชื้นในอากาศ ซึ่งจะแบ่งไม้ผลเป็น Tropical humid คือต้องปลูกในที่ ๆ มีความชื้นในอากาศสูง ถ้ามีความชื้นในอากาศต่ำ ขอบใบจะไหม้ ใบร่วง เช่น ทุเรียน ดังนั้นต้องเลือกชนิดของไม้ผลให้เหมาะกับสภาพภูมิอากาศและอุณหภูมิด้วย

3.3) ปริมาณน้ำฝนจะมีความสัมพันธ์กับความชื้นในอากาศ หากถ้าฝนตกความชื้นในอากาศย่อมสูง แต่ไม่ทั้งหมด ต้องดูถึงตัวเลขการกระจายตัวของปริมาณน้ำฝนด้วยว่า ในแต่ละปีปริมาณน้ำฝนที่ตกมาในแต่ละเขต มีการกระจายตัวสม่ำเสมอขนาดไหน

4) ลม ทิศทางลมในพื้นที่ราบ สามารถมา 2 ทาง คือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศตะวันออกเฉียงเหนือ การทำสวนมักไม่คำนึงถึง ความจริงลมเป็นเรื่องใหญ่ในการสร้างสวนผลไม้ เพราะ

4.1) ลมจะทำให้ต้นไม้ฉีกขาด ระบบรากคลอน ทำให้โตช้า หรือโค่นล้ม

4.2) ขณะที่กำลังออกดอก ถ้าลมแรง แมลงที่จะมาช่วยผสมเกสรจะบินหนีหมดไม่สามารถเกาะช่อดอกไม้ได้ ทำให้อัตราการผสมเกสรน้อยลง

4.3) ขณะที่กำลังติดผล ถ้าลมแรงจะตีผลร่วงหมด

4.4) ใบไม้จะร่วง เช่น ทุเรียน ถ้าใบโดนลมจะร่วงมากจะเหลือให้ผลผลิตลดลง

5) ความเข้มของแสง ถ้าเป็นที่ ๆ มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างสูง มีเมฆมาก ความเข้มของแสงจะลดน้อยลง แต่ความเข้มของแสงจะมีผลโดยตรงต่อการสังเคราะห์แสงของใบทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งในช่วงที่ผลไม้ออกดอก ต้นไม้ออกดอกเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะช่วงผสมเกสรต้องการความเข้มของแสง คืออุณหภูมิจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากความเข้มของแสงด้วย

6) ทางคมนาคม เป็นเรื่องจำเป็นเช่นกัน จุดที่ทำสวนไม่ควรอยู่ห่างจากตลาดโดยใช้ระยะเวลาจาก ½ - 1 ชั่วโมง เพราะว่าจะเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายมาก ถ้าจะสร้างสวนควรเลือกที่และคาดว่าจะมีถนนผ่านและสามารถส่งผลิตผลออกจากสวนได้เร็วและรวดเร็ว

7) ตลาด นักเกษตรทุกคนปลูกได้ทำได้ แต่ขายไม่ค่อยเป็น ต้องยอมแพ้พ่อค้าคนกลาง ตราบใดที่นักเกษตรไม่สามารถขายผลผลิตหรือควบคุมตลาดได้แล้ว ตราบนั้นราคาก็ยังเป็นของพ่อค้าคนกลางตลอดเวลา

8) การวางแผนผังในการปลูก ไม้ผลโดยทั่วไปปลูกระหว่างต้นและระหว่างแถวเท่ากัน เช่น 6 x 6 เมตร 8 x 8 เมตร หรือ 12 x 12 เมตร

บทที่ 3
วิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอ น่าเชื่อถือ และผลการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเสนอแนะได้ ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นเก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น ข้อมูลการปลูกทุเรียนที่เหมาะสมจากหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ข้อมูลตลาดทุเรียนจากห้องอ่านหนังสือคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ข้อมูลแหล่งการปลูกทุเรียนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา และข้อมูลจาก Website ต่าง ๆ เช่น http://www.doae.go.th. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาในครั้งนี้

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมเองในภาคสนาม (field survey) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมนี้ คือ แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (structured questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ลักษณะแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ (ภาคผนวก)

2.1) ข้อมูลด้านสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรส และการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check - list)

2.2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานเกษตร การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน แหล่งเงินกู้ และข้อมูลด้านการตลาดผลผลิต ได้แก่ ผู้กำหนดราคาทุเรียน การขายให้กับพ่อค้าประจำ รูปแบบการขายทุเรียน ราคาขายทุเรียนต่อกิโลกรัม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check - list) และคำถามปลายเปิด

2.3) ข้อมูลด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ การจ้างคนงานทำสวน สภาพทั่วไป แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ การให้น้ำ การใช้ปุ๋ยบำรุง จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ย การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check - list)

2.4) ข้อมูลด้านปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย

2.4.1) แหล่งความรู้ที่ได้รับในการทำสวนทุเรียน มีลักษณะเป็นเรียงลำดับความสำคัญ 4 ระดับ คือ มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด และการดูงานและการอบรม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check - list)

2.4.2) ทัศนคติของเกษตรกรต่อการทำสวนทุเรียนในมิติต่าง ๆ มีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อหาระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับในเชิงบวก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ และในเชิงลบ คือ ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ

2.4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการทำสวนทุเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) หาระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วยคำถาม 7 ข้อ และลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check - list)

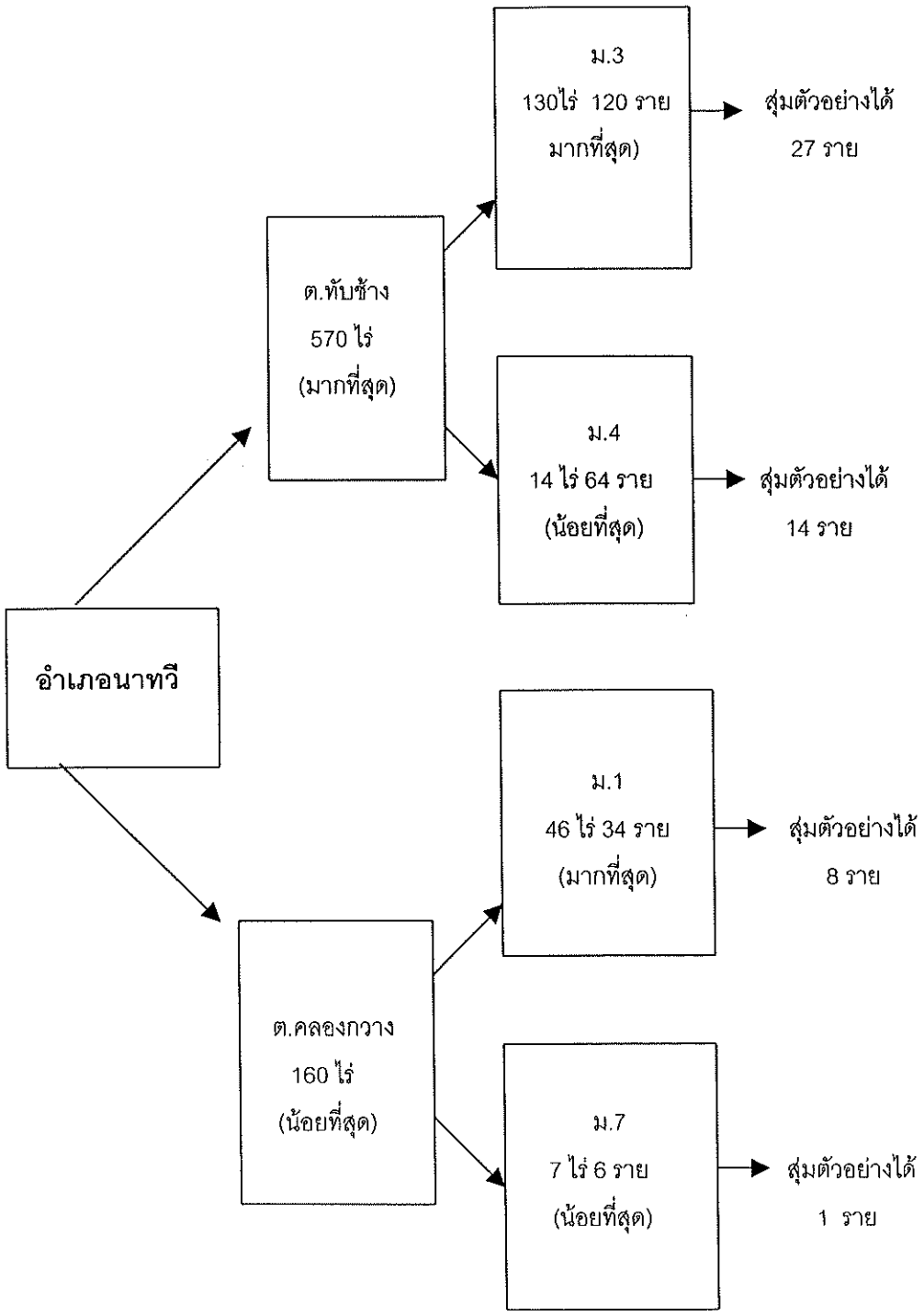
2.4.4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในการทำสวนทุเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

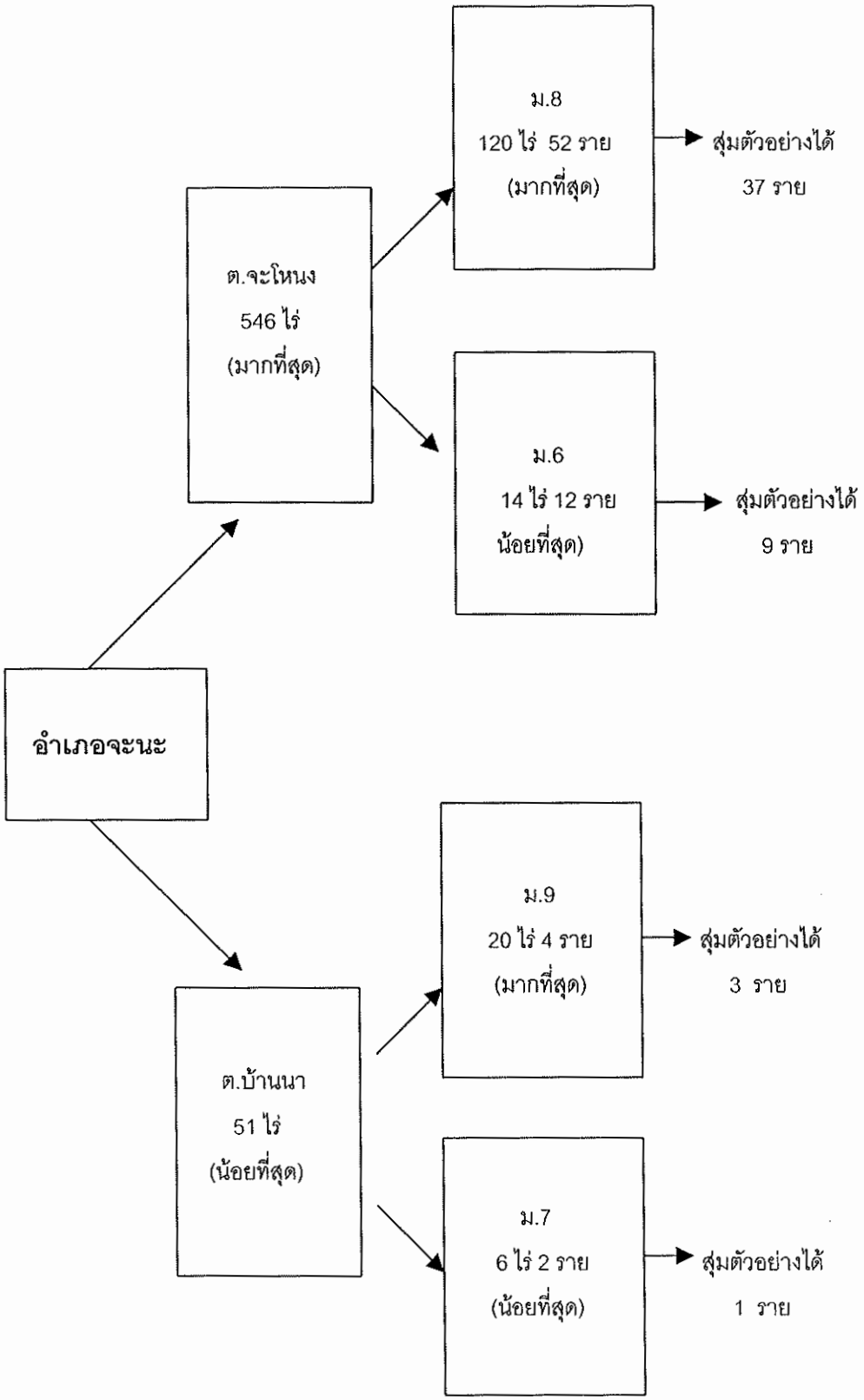
ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปให้กับเกษตรกรที่มีสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยเลือกตำบล หมู่บ้าน ด้วยวิธีแบบเจาะจง (purposive samping) และเลือกตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 100 ราย จากหมู่บ้านที่เลือก โดยใช้วิธีแบบบังเอิญ (accidental samping)

ซึ่งวิธีแบบเจาะจงนั้น จะเลือกจากประชากรที่มีสวนทุเรียนในอำเภอนาทวี จำนวน 2,504 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกทุเรียนรวม 4,010 ไร่ และประชากรที่มีสวนทุเรียนในอำเภอจะนะ จำนวน 946 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนรวม 1,297 ไร่ การสุ่มตัวอย่างจะเลือกตำบลในแต่ละอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุดและปลูกทุเรียนน้อยที่สุด หลังจากได้ตำบลที่สุ่มตัวอย่างแล้ว จะเลือกหมู่บ้านในแต่ละตำบลที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุดและปลูกทุเรียนน้อยที่สุด ในแต่ละหมู่บ้านที่เลือกแล้ว

เมื่อได้หมู่บ้านที่เลือกแล้วจะใช้วิธีแบบบังเอิญเลือกตัวอย่างเกษตรกร อำเภอละ 50 ราย รวมจำนวน 100 ราย โดยรายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง แสดงในภาพที่ 3.1 และ 3.2

ภาพที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 3.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

3.2 วิธีการวิเคราะห์

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูล ทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจตัวเลขและการลงรายละเอียดในแบบสอบถาม จากนั้นได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows (statistical package for the social sciences for windows) เพื่อหาค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ข้อที่ 2) ข้อที่ 3) และข้อที่ 5) โดยอาศัยวิธีการทางสถิติอย่างง่ายเข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ค่าเฉลี่ย (mean) ร้อยละ (percentage) เพื่อศึกษา :

1.1) ลักษณะด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรส การศึกษา

1.2) ลักษณะด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานเกษตร การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน และแหล่งเงินกู้

1.3) ข้อมูลด้านการตลาดผลผลิต ได้แก่ ผู้กำหนดราคาทุเรียน การขายให้กับพ่อค้าประจำ รูปแบบการขายทุเรียน และราคาขายทุเรียนต่อกิโลกรัม

1.3) การจัดการทางการผลิตในระดับสวน ได้แก่ การจ้างคนงานทำสวน สภาพทั่วไปของการปลูกทุเรียน แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ การให้น้ำ การใช้ปุ๋ยบำรุง จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยต่อปี ศัตรูไม้ผล การป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผล

1.4) ด้านปัจจัยอื่น ๆ และปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ แหล่งความรู้จากบุคคล แหล่งความรู้จากด้านสื่อต่าง ๆ แหล่งความรู้จากการดูงานหรือฝึกอบรม

การวิเคราะห์ระดับทัศนคติในประเด็นต่าง ๆ ของเกษตรกรที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใช้วิธีหาค่าความสำคัญในแต่ละข้อความ จากนั้นจัดอันดับข้อความนั้น มีค่าความสำคัญอยู่ในระดับใด โดยพิจารณาดังนี้ (ชารินี กีรติโชติ, 2547)

ระดับคะแนน	ความหมาย
4.21-5.00	ถือว่ามีทัศนคติดีมากหรือเห็นด้วยมากที่สุด
3.41-4.20	ถือว่าทัศนคติดีหรือเห็นด้วยมาก
2.61-3.40	ถือว่าทัศนคติปานกลางหรือเห็นด้วยปานกลาง
1.81-2.60	ถือว่าทัศนคติไม่ค่อยดีหรือเห็นด้วยน้อย
1.00-1.80	ถือว่าทัศนคติไม่ดีหรือเห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับกรอบการพิจารณาข้อความเชิงลบ จะแปลความหมายในทางตรงกันข้าม

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 4) โดยการนำข้อมูลที่แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานเกษตร ภาวะหนี้สิน แหล่งเงินกู้ และการถือครองที่ดิน กับตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา นำไปตรวจสอบให้เห็นว่าคำตอบหรือการค้นพบที่ได้คาดคะเนไว้ตรงกับคำตอบที่ได้จากข้อมูลที่มีอยู่จริงหรือไม่ โดยหาค่า χ^2 (chi-square) ซึ่งมีสูตรในคำนวณค่า χ^2 ดังนี้

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c}\frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

เมื่อ χ^2 = ค่าไคสแควร์

Oij = คะแนนความถี่แถวที่ i คอลัมน์ j

Eij = ค่าความถี่ที่คาดหวังในแถวที่ i คอลัมน์ j

r = จำนวนแถว (row)

c = จำนวนสดมภ์ (Column)

ชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom) = (r – 1) (c – 1)

สำหรับขั้นตอนของการวิเคราะห์ มีดังนี้ (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2546)

2.1) ตั้งสมมุติฐานเพื่อการทดสอบ คือ

H_o : ตัวแปรทั้ง 2 เป็นอิสระต่อกัน

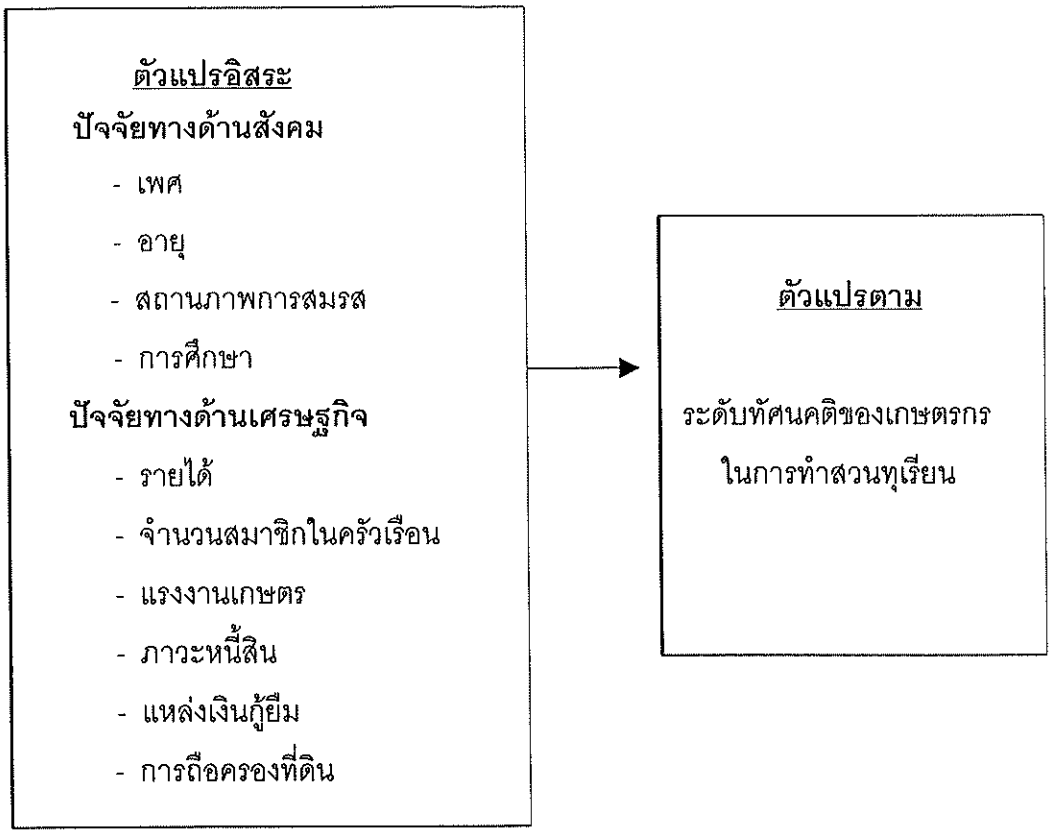
H_a : ตัวแปรทั้ง 2 ไม่เป็นอิสระต่อกัน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังภาพที่ 2.4 และในงานวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัย โดยจำแนกสมมติฐานตามตัวแปรอิสระ ดังนี้

2.1.1) ปัจจัยด้านสังคม

H_{o1} : ความแตกต่างของเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a1} : ความแตกต่างของเพศมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 3.3 แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่มา : ผู้วิจัย, 2547.

H_{o2} : ความแตกต่างของอายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา

H_{a2} : ความแตกต่างของอายุมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o3} : ความแตกต่างของสถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a3} : ความแตกต่างของสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o4} : ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a4} : ความแตกต่างของระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2.1.2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

H_{o5} : ความแตกต่างของรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a5} : ความแตกต่างของรายได้มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o6} : ความแตกต่างของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a6} : ความแตกต่างของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o7} : ความแตกต่างของแรงงานเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a7} : ความแตกต่างของแรงงานเกษตรมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o8} : ความแตกต่างของภาวะหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a8} : ความแตกต่างของภาวะหนี้สินมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o9} : ความแตกต่างของแหล่งเงินกู้ยืมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a9} : ความแตกต่างของแหล่งเงินกู้ยืมมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{o10} : ความแตกต่างของการถือครองที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

H_{a10} : ความแตกต่างของการถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2.2) กำหนดระดับนัยสำคัญ (significance level) โดยให้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ α = 0.05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น (confidence level) เท่ากับ 95 %

2.3) คำนวณค่าทางสถิติเพื่อการทดสอบ โดยการแทนค่าข้อมูลที่รวบรวมได้จากตัวอย่างที่เลือกมาจากเกษตรกรลงในสูตร χ^2 เพื่อการทดสอบ

2.4) เปิดค่า χ^2 จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ α = 0.05 และค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) ซึ่งหาได้โดยการคำนวณค่า df เท่ากับ (r – 1) (c – 1)

2.5) สรุปผลการทดสอบ คือ ถ้า χ^2 จากการคำนวณมากกว่าค่า χ^2 จากตารางจะปฏิเสธสมมติฐาน H_o คือ ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน และในทางตรงกันข้ามหากค่า χ^2 จากการคำนวณน้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางจะยอมรับ H_o คือตัวแปรทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สำหรับบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถแบ่งผลการวิเคราะห์ออกได้เป็น 7 หัวข้อ ดังนี้

4.1 ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ และด้านการตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่าง

4.4 ปัจจัยด้านอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

4.5 ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง

4.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน

4.7 ปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพการสมรส และการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงตามตารางที่ 4.1

4.1.1 เพศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 89 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 11

4.1.2 อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุจะอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 72 ซึ่งอยู่ในวัยแรงงานหรือช่วงกลางคน รองลงมาในช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22 ซึ่งเป็นวัยทำงาน และช่วงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6

4.1.3 ศาสนา

กลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 52 และนับถือศาสนาพุทธคิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งเกษตรกรนับถือต่างศาสนาใกล้เคียงกัน แสดงว่าการนับถือศาสนาใด ๆ ก็สามารถทำสวนทุเรียนได้

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	89	89.00
- หญิง	11	11.00
อายุ (ปี)		
- 21-30	6	6.00
- 31-40	22	22.00
- 41-50	72	72.00
ศาสนา		
- อิสลาม	52	52.00
- พุทธ	48	48.00
สถานภาพการสมรส		
- แต่งงาน	92	92.00
- โสด	4	4.00
- หย่าร้าง	2	2.00
- หม้าย	2	2.00
การศึกษา		
- จบ ป.ตรี	7	7.00
- จบ ปวส.	1	1.00
- จบปวช.	11	11.00
- จบ ม.ศ.3	23	23.00
- จบ ป.7	4	4.00
- จบ ป.4	35	35.00
- อื่น ๆ	8	8.00

4.1.4 สถานภาพการสมรส

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีสถานภาพการสมรสที่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 92 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการมีชีวิตคู่ เพื่อเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ รองลงมาเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 4 หย่าร้าง และเป็นหม้าย ในลักษณะที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2

4.1.5 การศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 ซึ่งผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้มักจะทำสวนของตนเอง เนื่องจากมีการศึกษาระดับค่อนข้างต่ำ การทำงานนอกบ้านจะเสียเปรียบผู้อื่น รองลงมา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 23 และจบสายอาชีพ ปวช. และปวส. คิดเป็นร้อยละ 11 และ 1 ตามลำดับ ในขณะที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 7

4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ และด้านการตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อาชีพหลัก รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงานเกษตร ภาวะหนี้สิน แหล่งเงินกู้ยืม การถือครองที่ดิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.2

ด้านการตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้กำหนดราคาทุเรียน การจำหน่ายให้กับพ่อค้าประจำ รูปแบบการขายทุเรียน และราคาขายทุเรียนต่อกิโลกรัม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.3

4.2.1 อาชีพหลัก

กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพหลัก คือเกษตรกรมากถึงร้อยละ 82 ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8 4 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอาชีพหลักของแต่ละบุคคล และประกอบอาชีพเสริมด้านการทำสวนทุเรียน

4.2.2 รายได้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมามีรายได้ 30,001-40,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 23 มีรายได้ 20,001-30,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 19 และมีรายได้ 10,000-20,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 7 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า เกษตรกรมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ โดยมีรายได้ต่ำกว่า 40,000 บาทต่อปี ถึงร้อยละ 54 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ทั้งนี้

อาจจะเป็นเพราะว่าผลผลิตทุเรียนไม่ได้ตามมาตรฐานตามความต้องการของตลาดก็ได้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อย

4.2.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9 และจำนวนสมาชิกในคัวเรือน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน 3 คน และ 2 คนคิดเป็นร้อยละ 33 ร้อยละ 13 และร้อยละ 5 ตามลำดับ โดยที่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.71 คนต่อครัวเรือน

4.2.4 แรงงานเกษตร

กลุ่มตัวอย่างมีแรงงานเกษตรในครัวเรือนมากกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8 กลุ่มตัวอย่างมีแรงงานเกษตรในครัวเรือน 4 คน 3 คน 2 คน และ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ร้อยละ 16 ร้อยละ 49 และร้อยละ 18 ตามลำดับ โดยที่แรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.45 คนต่อครัวเรือน

4.2.5 การถือครองที่ดิน

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ถือครองที่ดินมากกว่า 10 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25 และถือครองที่ดินระหว่าง 6-10 ไร่ ระหว่าง 2-5 ไร่ และน้อยกว่า 2 ไร่คิดเป็นร้อยละ 16 ร้อยละ 35 และร้อยละ 24 ตามลำดับ โดยการถือครองที่ดินเฉลี่ย 8.4 ไร่ต่อครัวเรือน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่ดินถือครองในการทำการเกษตรค่อนข้างน้อย โดยมีผู้ที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ ถึงร้อยละ 75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4.2.6 ภาวะหนี้สิน

กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 77 ไม่มีหนี้สิน ส่วนที่เหลือมีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 23

4.2.7 แหล่งเงินกู้

กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรที่มีหนี้สิน จำนวน 23 ราย มีหนี้สินอยู่กับ ธกส.มากที่สุด จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.26 และมีหนี้สินกับเพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง พ่อค้าในท้องถิ่นและอื่น ๆ จำนวน 3 ราย 1 ราย และ 1 ราย ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 13.04 ร้อยละ 4.35 และร้อยละ 4.35 ตามลำดับ

4.2.8 ผู้กำหนดราคาทุเรียน

จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ราคาทุเรียนจะถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ คิดเป็นร้อยละ 53 เกษตรกรกำหนดราคาเอง คิดเป็นร้อยละ 33 และมีการต่อรองราคาระหว่างซื้อ-ขายทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 12 แสดงว่าราคาผลผลิตทุเรียนส่วนใหญ่ถูกกำหนดราคาโดยผู้ซื้อในระบบตลาด

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
- เกษตรกร	82	82.00
- รับจ้าง	8	8.00
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	4.00
- ค้าขาย/ธุรกิจ	3	3.00
- อื่น ๆ	3	3.00
รายได้ (บาท/ปี/ครัวเรือน)		
- > 40,000	45	45.00
- 30,001-40,000	23	23.00
- 20,001-30,000	19	19.00
- 10,000-20,000	7	7.00
- < 10,000	5	5.00
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
- > 6	9	9.00
- 6	20	20.00
- 5	20	20.00
- 4	33	33.00
- 3	13	13.00
- 2	5	5.00
เฉลี่ย	4.71 คน/ครัวเรือน	
แรงงานเกษตรในครัวเรือน (คน)		
- > 4	8	8.00
- 4	9	9.00
- 3	16	16.00
- 2	49	49.00
- 1	18	18.00
เฉลี่ย	2.45 คน/ครัวเรือน	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน (ไร่)		
- > 10	25	25.00
- 6-10	16	16.00
- 2-5	35	35.00
- < 2	24	24.00
เฉลี่ย	8.4 ไร่/ครัวเรือน	
ภาวะหนี้สิน		
- ไม่มีหนี้สิน	77	77.00
- มีหนี้สิน	23	23.00
แหล่งเงินกู้ (n = 23)		
- ธกส.	18	78.26
- เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง	3	13.04
- พ่อค้าในท้องถิ่น	1	4.35
- อื่น ๆ *	1	4.35

หมายเหตุ * ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

4.2.9 การขายให้กับพ่อค้าประจำ

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81 ขายทุเรียนให้กับพ่อค้าประจำที่มารับซื้อถึงสวน ส่วนเกษตรกรร้อยละ 19 ไม่ได้ขายทุเรียนให้กับพ่อค้าประจำ แต่นำไปขายที่ตลาด แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับพ่อค้าประจำ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากความคุ้นเคยหรือความเชื่อถือกันเป็นการส่วนตัว

4.2.10 รูปแบบการขายทุเรียน

เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายทุเรียนโดยชั่งเป็นกิโลกรัมขายคิดเป็นร้อยละ 8 ขายทุเรียนแบบเหมาทั้งสวน คิดเป็นร้อยละ 17 และขายทุเรียนแบบแบ่งขนาดผลทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 2 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงเชื่อมั่นในระบบการขายที่เป็นมาตรฐานของผลผลิตตามความเป็นจริง โดยการชั่งเป็นกิโลกรัมมากกว่าการขายทุเรียนแบบอื่น ๆ

4.2.11 ราคาขายทุเรียนต่อกิโลกรัม

เกษตรกรส่วนใหญ่ขายทุเรียนในกิโลกรัมละ 21-30 บาท คิดเป็นร้อยละ 4 ขายทุเรียนกิโลกรัมละ 11-20 บาท คิดเป็นร้อยละ 64 และขายทุเรียนน้อยกว่ากิโลกรัมละ 10 บาท คิดเป็นร้อยละ 32 แสดงว่าราคาผลผลิตทุเรียนส่วนใหญ่ไม่สูงนัก โดยจะต่ำกว่ากิโลกรัมละ 20 บาท

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางด้านการตลาดผลผลิตของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
ผู้กำหนดราคาทุเรียน		
- ผู้ซื้อ	53	53.00
- ตัวเอง	33	33.00
- ต่อรองราคา	12	12.00
- อื่น ๆ *	2	2.00
การขายให้กับพ่อค้าประจำ		
- ขาย	81	81.00
- ไม่ได้ขาย	19	19.00
รูปแบบการขายทุเรียน		
- ขายเป็นกิโลกรัม	81	81.00
- ขายเหมาทั้งสวน	17	17.00
- ขายแบบแบ่งขนาด	2	2.00
ราคาขายทุเรียน (บาท/กก.)		
- 21-30	4	4.00
- 11-20	64	64.00
- ≤ 10	32	32.00

หมายเหตุ * ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

4.3 ลักษณะทางด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาลักษณะทางด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของการปลูกทุเรียน แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ การให้น้ำ การใช้ปุ๋ย การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การจ้างคนงานทำสวน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.4

4.3.1 สภาพทั่วไปของการปลูกทุเรียน

เกษตรกรนิยมปลูกทุเรียนร่วมกับพืชชนิดอื่น คิดเป็นร้อยละ 59 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรต้องการมีรายได้เพิ่มในระหว่างที่ต้นทุเรียนยังไม่ได้ให้ผลผลิต และพืชชนิดอื่นที่ปลูกร่วมกับทุเรียนอาจจะมีผลผลิตแล้ว และเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 41

4.3.2 แหล่งน้ำ

สวนทุเรียนของเกษตรกรได้รับแหล่งน้ำจากแหล่งอื่น ๆ คือ ห้วย ลำคลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 ในขณะที่ได้รับแหล่งน้ำจากน้ำฝน คิดเป็นร้อยละ 44 ส่วนเกษตรกรที่ขุดสระเก็บน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10 แสดงว่าการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 อาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ซึ่งอาจจะเกิดการขาดน้ำในบางฤดูกาลได้ อันจะส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทุเรียนได้

4.3.3 ปริมาณน้ำ

เกษตรกรมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับสวนทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 52 ในขณะที่เกษตรกรมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับสวนทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 48 ซึ่งอาจจะเนื่องจากบางท้องที่ฝนตกไม่ทั่วถึง ทำให้ปริมาณน้ำจากแหล่งน้ำแห้งแล้ง มีน้ำไม่เพียงพอสำหรับสวนทุเรียน

4.3.4 การให้น้ำ

เกษตรกรจะให้น้ำตลอดปี ร้อยละ 41 ให้น้ำเมื่อติดผลแล้ว ร้อยละ 77 ให้น้ำเมื่อฝนทิ้งช่วง ร้อยละ 71 และหยุดให้น้ำก่อนผลสุก ร้อยละ 4 แสดงว่าเกษตรกรเข้าใจถึงการให้น้ำในสวนทุเรียน ซึ่งการให้น้ำตลอดปีนั้นจะให้อย่างต่อเนื่องในขณะที่ทุเรียนนั้นไม่เคยให้ผลผลิต และเมื่อติดผลแล้วจะให้น้ำเลี้ยงเป็นช่วง ๆ ก่อนผลผลิตทุเรียนจะสุกเกษตรกรจะหยุดให้น้ำ เพื่อป้องกันความหวานน้อยลงและผลทุเรียนจะร่วง

4.3.5 การใช้ปุ๋ย

ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยบำรุงทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 95 และเกษตรกรที่ไม่ได้ใส่ปุ๋ยบำรุงทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 5 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ใจในการใส่ปุ๋ยบำรุงทุเรียนของตนเองเป็นอย่างดี

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลทางด้านจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
สภาพทั่วไปของการปลูกทุเรียน		
- ปลูกทุเรียนร่วมกับพืชชนิดอื่น	59	59.00
- ปลูกทุเรียนอย่างเดียว	41	41.00
แหล่งน้ำ		
- ขุดสระเก็บน้ำ	10	10.00
- น้ำฝน	44	44.00
- อื่น ๆ	46	46.00
ปริมาณน้ำ		
- เพียงพอ	52	52.00
- ไม่เพียงพอ	48	48.00
การให้น้ำ		
- ให้น้ำตลอดปี	41	41.00
- เมื่อติดผลแล้วให้น้ำเลี้ยง	77	77.00
- ให้น้ำเมื่อฝนทิ้งช่วง	71	71.00
- หยุดให้น้ำก่อนผลสุก	4	4.00
- อื่น ๆ *	4	4.00
การใช้ปุ๋ยบำรุง		
- ใช้	95	95.00
- ไม่ได้ใช้	5	5.00
จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยใน 1 ปี (ครั้ง)		
- 1-2	64	64.00
- > 2	36	36.00
ศัตรูไม้ผลรบกวน		
- มี	83	83.00
- ไม่มี	17	17.00

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
การป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผล		
- ไม่มีการป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล	39	39.00
- มีการป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล	61	61.00
มีการป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล** (n = 61)		
- ใช้ไส้เดือนฝอย	6	9.84
- ใช้สารเคมี	55	90.16
- ใช้ศัตรูธรรมชาติ	12	19.67
- อื่น ๆ *	10	16.39

หมายเหตุ * ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

** ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.3.6 จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ย

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรใส่ปุ๋ยปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 64 และเกษตรกรร้อยละ 36 เกษตรกรใส่ปุ๋ยมากกว่า 2 ครั้ง ซึ่งในความจริงแล้วสวนทุเรียนใน 1 ปีจะใส่ปุ๋ยเพียงปีละ 1-2 ครั้งเท่านั้น

4.3.7 ศัตรูไม้ผลรบกวน

สวนทุเรียนของเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีศัตรูไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 83 ส่วนสวนทุเรียนที่ไม่มีศัตรูไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 17

4.3.8 การป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผล

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีศัตรูไม้ผลรบกวนและไม่มีศัตรูไม้ผลรบกวน ได้มีการป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผล ร้อยละ 61 ไม่มีการป้องกันและกำจัด ร้อยละ 31 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล จำนวน 61 ราย พบว่า เกษตรกรป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผลโดยใช้ไส้เดือนฝอย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.84 ใช้สารเคมี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 90.16 ใช้ศัตรูธรรมชาติ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และอื่น ๆ คือ สารสมุนไพร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.39 แสดงว่าเกษตรกรมีความสนใจในการป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผล แต่การใช้สารเคมี ซึ่งมากที่สุดในกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นวิธีการป้องกันที่ทำให้ผลผลิตมีสารพิษเจือปนอยู่ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อผู้บริโภคและศัตรูธรรมชาติก็ถูกทำลายไปด้วย ส่วนการใช้ศัตรูธรรมชาตินั้นเป็นการควบคุมสมดุลทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี สำหรับการใช้ไส้เดือนฝอย

นั้นไม้ผลชนิดทุเรียนไม่นิยมใช้ ส่วนการใช้สารสมุนไพรในการป้องกันศัตรูไม้ผลจะเป็นผลดีสำหรับผู้บริโภคผลผลิตทุเรียน

4.4 ข้อมูลทางด้านปัจจัยอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลทางด้านปัจจัยอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคล แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ และแหล่งความรู้จากการดูงานหรือฝึกอบรม ดังนี้

4.4.1 แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคล

เกษตรกรได้รับความรู้จากการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุดร้อยละ 88 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 84 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 74 จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 59 จากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ร้อยละ 35 จากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ร้อยละ 19 และจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จากบิดา มารดา ร้อยละ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.5 และหากพิจารณาในรายละเอียดถึงการจัดลำดับที่ของแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคล พบว่า

1) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 1 มากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 53 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 63.10 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือจากการศึกษาด้วยตนเอง ร้อยละ 44 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 50 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

2) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 2 มากที่สุด คือ ศึกษาด้วยตนเอง ร้อยละ 25 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 28.41 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน ร้อยละ 23 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 31.94 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

3) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 3 มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน ร้อยละ 26 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 44.07 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน ร้อยละ 20 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 27.78 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

4) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 4 มากที่สุด คือ เพื่อนบ้าน ร้อยละ 27 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 37.50 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือ ผู้นำชุมชน ร้อยละ 14 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 23.73 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากบุคคล*								
แหล่งความรู้จากบุคคล	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (n =84)	53	63.10	15	17.86	9	8.33	9	10.71
ผู้นำชุมชน (n =59)	9	1.69	18	30.51	26	44.07	14	23.73
เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน (n=35)	4	4	17	48.57	11	31.43	4	20
ศึกษาด้วยตนเอง (n=88)	44	50	23	28.41	10	11.36	9	10.23
เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส (n=19)	4	4	-	-	11	57.89	9	42.11
เพื่อนบ้าน (n=72)	4	2.78	23	31.94	20	27.78	27	37.50
อื่น ๆ ** (n=6)	9	9	-	-	9	33.33	4	66.67

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

** ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

4.4.2 แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ

เกษตรกรได้รับความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านมากที่สุดร้อยละ 71 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 70 ได้รับความรู้จากรายการโทรทัศน์ จากหอกระจายข่าว ร้อยละ 52 จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 38 จากป้ายประกาศของราชการ ร้อยละ 32 จากเอกสาร/แผ่นพับ ร้อยละ 26 จากสื่ออื่น ๆ เช่น วารสาร นิตยสาร ร้อยละ 15 และจากรายการวิทยุ ร้อยละ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.6 และหากพิจารณาในรายละเอียดถึงการจัดลำดับที่ของแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ พบว่า

1) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 1 มากที่สุด คือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร้อยละ 40 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 56.3 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากด้านสื่อต่าง ๆ *								
แหล่งความรู้จากด้านสื่อ	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป้ายประกาศของราชการ (n =32)	13	34.38	1	9.37	8	20	10	31.25
ภูมิปัญญาชาวบ้าน (n =71)	10	56.3	4	5.64	19	26.76	8	11.27
หอกระจายข่าวหมู่บ้าน (n=52)	13	36.54	58	34.62	10	19.23	1	9.61
หนังสือพิมพ์ (n=38)	2	5.26	8	21.05	8	21.05	50	52.64
รายการโทรทัศน์ (n=70)	13	15.71	42	50	10	20	1	4.29
เอกสาร/แผ่นพับ (n=26)	13	3.85	1	11.54	9	34.61	1	50
รายการวิทยุ (n=13)	2	15.38	1	23.08	4	30.77	1	30.77
อื่น ๆ ** (n=15)	13	86.66	1	6.67	1	1	1	6.67

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

** ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเอง

จากแหล่งนี้ รองลงมาคือจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ร้อยละ 19 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 36.54 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

2) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 2 มากที่สุด คือ รายการโทรทัศน์ ร้อยละ 42 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 60 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือจากหอกระจายข่าว ร้อยละ 18 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 34.62 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

3) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 3 มากที่สุด คือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร้อยละ 19 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดหรือร้อยละ 26.76 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้

จากแหล่งนี้ รองลงมาคือจากรายการโทรทัศน์ ร้อยละ 14 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 20 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

4) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับเป็นอันดับที่ 4 มากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 20 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 52.64 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้ รองลงมาคือจากเอกสาร/แผ่นพับ ร้อยละ 13 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด หรือร้อยละ 50 ของเกษตรตัวอย่างที่ได้รับความรู้จากแหล่งนี้

4.4.3 แหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากการดูงานหรือฝึกอบรม

จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในรอบปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่าง ไม่เคยไปดูงาน/อบรม คิดเป็นร้อยละ 61 และเคยไปดูงาน/อบรม คิดเป็นร้อยละ 39 โดยเกษตรกรที่เคยไปดูงาน/อบรม ไปดูงาน/อบรม จำนวน 1 ครั้ง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.03 เกษตรกรที่เคยไปดูงาน/อบรม มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.90 และไปดูงาน/อบรม จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.07 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลทางด้านแหล่งความรู้ในการทำสวนทุเรียนจากการดูงาน/อบรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n=100)	ร้อยละ
การดูงาน/อบรม		
- ไม่เคยไปดูงาน/อบรม	61	61.00
- เคยไปดูงาน/อบรม	39	39.00
จำนวนครั้งไปดูงาน/อบรม (ครั้ง) (n=39)		
- ไปดูงาน/อบรม > 3	16	41.03
- ไปดูงาน/อบรม 2	14	38.90
- ไปดูงาน/อบรม 1	9	23.07

4.5 ระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของระดับคะแนน ความเห็นหรือทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการทำสวนทุเรียนในด้านบวก มีค่าตั้งแต่ 3.41-4.02 กล่าวได้ว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีทัศนคติระดับดี ซึ่งเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีอยู่หลายประเด็น ได้แก่ ประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ในระดับ

คะแนนเฉลี่ย 4.02 ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.74 ประเด็นปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.70 และประเด็นทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41 จากประเด็นเหล่านี้เป็นภาพพจน์หนึ่งที่ทราบได้ว่า เกษตรกรเข้าใจและเห็นคุณค่าของไม้ผลประเภททุเรียน สอดคล้องกับข้อมูลของวิวัฒน์ ไม้แก่นสาร (2540) ที่กล่าวว่าการทำธุรกิจใด ๆ ก็ตาม หัวใจของความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ก็คือ ผู้ผลิตต้องสามารถมองตลาดหรือวิเคราะห์ความต้องการของตลาดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของตนเองได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับข้อมูลของไม้ผลเศรษฐกิจ (2540) ที่ได้กล่าวไว้ว่าทุเรียนเป็นผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทย ทำรายได้ให้ประเทศปีละหลายพันล้านบาท

ความเห็นหรือทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการทำสวนทุเรียนในด้านบวก มีค่าตั้งแต่ 2.78-3.32 กล่าวได้ว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีทัศนคติระดับปานกลาง ซึ่งมีอยู่หลายประเด็น ได้แก่ ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.32 ประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.12 ประเด็นได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน ในระดับคะแนนเฉลี่ย 2.99 และประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง ในระดับคะแนนเฉลี่ย 2.78 จากประเด็นเหล่านี้แสดงว่า เกษตรกรมีความเข้าใจในผลตอบแทนจากการสร้างสวนทุเรียน ซึ่งในอนาคตคาดว่าราคาทุเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากต่างชาติกำลังนิยม สอดคล้องกับข้อมูลของมงคล ศรีวัฒนาวรชัย ที่กล่าวไว้ว่า ตลาดทุเรียนทางภาคใต้ ในปัจจุบันนับว่าดีพอควร เพราะนอกจากจะจำหน่ายได้ในท้องถิ่นภาคใต้แล้ว ยังมีโอกาสได้ส่งจำหน่ายยังประเทศมาเลเซียด้วย ซึ่งในประเด็นเหล่านี้เกษตรกรยังมีความเชื่ออยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก

ความเห็นหรือทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการทำสวนทุเรียนในด้านลบ ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ย 1.64 ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง กล่าวได้ว่า เกษตรกรมีทัศนคติในระดับดีมาก เกษตรกรเห็นด้วยเป็นอย่างมากที่สุดต่อประเด็นนี้ โดยเฉพาะเรื่องปัจจัยการผลิต ปุ๋ยมีราคาแพง ซึ่งจะมีผลต่อปัญหาด้านเงินในการลงทุน

ความเห็นหรือทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการทำสวนทุเรียนในด้านลบ ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ย 1.86 ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก กล่าวได้ว่า เกษตรกรมีทัศนคติระดับดี หรือมีความเห็นด้วยมากต่อประเด็นนี้ ซึ่งศัตรูของทุเรียนมีทั้งโรค แมลง และวัชพืช เช่น โรคโคนเน่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกิสณะ ตันเจริญ ที่วิจัยเกี่ยวกับความรู้ที่เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริม คือ โรคโคนเน่า นอกจากนี้มีแมลงต่าง ๆ ที่เป็น

ศัตรูทุเรียนอีกมาก เช่น เพลี้ยไรแดง เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไก่แจ้ หนอนเจาะผล หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน จะเห็นได้ว่าศัตรูทุเรียนมีมาก เกษตรกรจำเป็นต้องดูแลทุเรียนอย่างใกล้ชิด

ความเห็นหรือทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการทำสวนทุเรียนในด้านลบ มีค่าตั้งแต่ 3.04-3.33 กล่าวได้ว่าเกษตรกรมีทัศนคติระดับปานกลาง ซึ่งมีอยู่หลายประเด็น ได้แก่ ประเด็นการจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.04 ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา และประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีหนาม ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.33 เท่ากันทั้งสองประเด็น กล่าวได้ว่าเกษตรกรมีทัศนคติอยู่ในระดับกลาง ๆ คือการจำหน่ายทุเรียนจะชั่งกิโลกรัมขายหรือจะขายเหมาสวนก็ได้ และการบริโภคทุเรียน การขนส่งทุเรียนจะเรียกว่าสะดวกหรือไม่สะดวกก็ได้ เกษตรกรไม่ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้มาก ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างแสดงตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
ด้านบวก		
1. มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน	4.02	ดี
2. มีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี	3.74	ดี
3. ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้	3.70	ดี
4. ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ	3.41	ดี
5. ผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน	3.32	ปานกลาง
6. ราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น	3.12	ปานกลาง
7. ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน	2.99	ปานกลาง
8. เพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง	2.78	ปานกลาง
ด้านลบ		
1. สวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง	1.64	ดีมาก
2. สวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก	1.86	ดี

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
3. การจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น	3.04	ปานกลาง
4. การบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา	3.33	ปานกลาง
5. การขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีหนาม	3.33	ปานกลาง

4.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมด้านเศรษฐกิจต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ โดยใช้ χ^2 เป็นสถิติในการทดสอบ ซึ่งได้แบ่งปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยทางด้านสังคม (2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

4.6.1 ปัจจัยด้านสังคม

1) เพศ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 2 ประเด็น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรกราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น เนื่องจากส่วนมากเพศชายจะเป็นผู้นำทุเรียนไปขายที่ตลาดมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของราคาทุเรียนอยู่ตลอดเวลา

ประเด็นต่อมาการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา โดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงจะบริโภคอาหารที่มีความสะดวกในการหยิบ ฉะนั้นการบริโภคทุเรียนที่เป็นผลนั้น จึงอาจจะไม่สะดวกเพราะต้องมีการออกแรงแกะเปลือกทุเรียน ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อเพศ

2) อายุ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 2 ประเด็น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรกได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน โดยเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จะให้ความสำคัญในการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่รัฐให้ความสนับสนุนนั้น เกษตรกรเห็นว่าดี จะได้ลดต้นทุนการผลิต ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้

อีกประเด็นคือ สวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก เกษตรกรในวัย 41-50 ปี มีแนวโน้มมักจะมีความกังวลในการดูแลสวนทุเรียน กลัวว่าทุเรียนที่ปลูกไว้จะมีแมลง หรือเกิดโรคกับต้นทุเรียน ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่ออายุ

3) สถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนทุกประเด็นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4) การศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 3 ประเด็น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรกสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง ประเด็นนี้เกษตรกรที่จบการศึกษาประถมปีที่ 4 มักจะมีความตั้งใจในการสวนทุเรียน และจะให้ความสำคัญในการลงทุน เมื่อปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีปัญหาด้านเงินลงทุนด้วย

ประเด็นต่อมาการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา ประเด็นนี้จากการวิเคราะห์มักจะเป็นเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่ชอบจะเสียเวลาในการแกะเปลือกทุเรียน และประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม เกษตรกรที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจจะต้องการความสะดวกสบายในทุกเรื่อง การขนย้ายทุเรียนอาจเห็นว่าไม่สะดวกนัก เพราะคาดว่ามีโอกาสที่จะไปประกอบอาชีพอื่นได้อีก

ประเด็นได้รับสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เนื่องจากเกษตรกรที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เห็นความสำคัญของการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการสร้างสวน ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อการศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.9

4.6.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

1) รายได้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 3 ประเด็น โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรก ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี คาดว่าทุเรียนสามารถนำไปแปรรูปให้มีมูลค่าเพิ่มได้ ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี คาดคะเนไว้ว่าผลผลิตที่ได้น่าจะคุ้มทุนกับการสร้างสวนทุเรียน ประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาทต่อปี มีความคาดคะเนไว้ว่าราคาทุเรียนในอนาคตจะต้องสูงขึ้น เนื่องจากราคาทุเรียนในปัจจุบันอยู่ในกิโลกรัมละ 11-20 บาท แต่ในอนาคตชาวต่างประเทศโดยเฉพาะชาวมาเลเซียจะบริโภคทุเรียนมากขึ้น เนื่องจากทุเรียนของไทยอร่อยกว่าทุเรียนของมาเลเซีย

ในประเด็นที่รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีอยู่ 9 ประเด็น ประเด็นแรกมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี จะเห็นความสำคัญของพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับ

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	เพศ	อายุ	สถานภาพการสมรส	การศึกษา
	χ^2	χ^2	χ^2	χ^2
ด้านบวก				
1. มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน	2.08^{NS}	3.48^{NS}	16.98^{NS}	28.04^{NS}
2. ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้	0.46^{NS}	3.44^{NS}	11.26^{NS}	24.96^{NS}
3. ผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน	2.86^{NS}	3.49^{NS}	9.45^{NS}	31.26^{NS}
4. มีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี	3.64^{NS}	11.22^{NS}	6.92^{NS}	39.57^{NS}
5. ราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น	9.62*	9.83^{NS}	6.70^{NS}	35.23^{NS}
6. เพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง	4.95^{NS}	12.91^{NS}	10.55^{NS}	37.72^{NS}
7. ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ	2.30^{NS}	7.27^{NS}	5.00^{NS}	34.03^{NS}
8. ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน	2.06^{NS}	16.98*	12.34^{NS}	63.37**
ด้านลบ				
1. สวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุนเนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง	1.98^{NS}	12.40^{NS}	11.86^{NS}	34.60*
2. สวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก	0.54^{NS}	19.73*	5.63^{NS}	26.83^{NS}
3. การบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา	10.05*	8.77^{NS}	7.09^{NS}	48.29*
4. การขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม	6.18^{NS}	4.15^{NS}	6.75^{NS}	45.23*
5. การจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น	3.11^{NS}	5.50^{NS}	9.39^{NS}	40.97^{NS}

หมายเหตุ NS ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

สร้างสวนทุเรียน โดยคาดหวังว่า เมื่อมีพื้นที่เหมาะสมแล้ว ย่อมทำให้มีผลผลิตมีมาตรฐานและมีคุณภาพตรงตามต้องการของตลาด

ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี คาดหวังว่า ผลผลิตทุเรียนต้องมีตลาดรับซื้อตลอดฤดูกาล เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่ประชาชนโดยทั่วไปสามารถบริโภคและนิยมที่จะบริโภคได้ทุกครัวเรือน ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาทต่อปี จะเห็นประเด็นนี้ว่า เพื่อนบ้านมีรายได้จากสวนทุเรียนได้ดี ก็น่าจะลองสร้างสวนทุเรียนดูบ้าง จะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ประเด็นทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี จะเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ เนื่องจากทุเรียนเป็นสินค้าส่งออกของประเทศและทำรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนมาก ประเด็นได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาทต่อปี เห็นด้วยกับประเด็นนี้ ซึ่งรายได้ที่มีอยู่อาจจะเป็นรายได้ที่พอจะดำรงชีพอยู่ได้ แต่ถ้ารัฐบาลให้การสนับสนุนเพื่อสร้างสวนทุเรียน ก็จะเป็นสิ่งที่ดี เพราะเกษตรกรจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้ส่วนหนึ่ง

ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุนเนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี เห็นว่าการสร้างสวนทุเรียนจำเป็นต้องมีการใส่ปุ๋ยเพื่อเป็นการบำรุงต้นทุเรียน แต่ปัจจัยด้านปุ๋ยปัจจุบันมีราคาแพง ทำให้การสร้างสวนทุเรียนมีปัญหา โดยเฉพาะด้านเงินทุน ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อไป เห็นด้วยกับประเด็นนี้ เนื่องจากการลงทุนสร้างสวนทุเรียนก็หวังผลผลิตนำไปจำหน่าย ถ้าไม่มีการดูแล ปล่อยปละละเลย จะทำให้ผลผลิตไม่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพด้อย ทำให้การนำไปจำหน่ายไม่ได้ราคา

ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท เห็นว่าการบริโภคทุเรียนที่เป็นผล ยากต่อการบริโภค เนื่องจากมีเปลือกหนา ต้องเสียเวลาในการแกะเปลือก ประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีหนาม เกษตรกรที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท เห็นด้วยกับประเด็นนี้ เนื่องจากการขนส่งทุเรียนเพื่อออกไปจำหน่ายนั้น ทุเรียนมีหนามซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขนย้าย ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อรายได้

2) สมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนเพียงประเด็นเดียวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวน

ทุเรียนบ้าง จากการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรที่มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน เห็นด้วยประเด็นนี้ เนื่องจากเห็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียน แล้วมีรายได้ ก็น่าจะทำสวนทุเรียนบ้างเพราะสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวนมาก จะได้ช่วยเหลือการทำสวนทุเรียนได้ ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกในครัวเรือน

3) แรงงานเกษตร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 2 ประเด็นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรกมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร จำนวน 2 คนในครัวเรือน เห็นด้วยกับประเด็นนี้ เนื่องจากจะได้ไม่ต้องไปจ้างแรงงานจากภายนอก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการจ้าง และประเด็นการขนส่งทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร จำนวน 2 คนในครัวเรือน เห็นว่าในการขนส่งทุเรียนจากสวนไปตลาดนั้น แรงงานเกษตรอาจจะไม่ถนัดในการขนย้ายทุเรียน เนื่องจากมีหนามแต่อาจจะถนัดในด้านการดูแลบำรุงรักษาก็ได้

ส่วนแรงงานเกษตรที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีอยู่ 6 ประเด็น ประเด็นแรกปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 2 คนในครัวเรือนเห็นด้วยกับประเด็นนี้ เนื่องจากทุเรียนสามารถนำแปรรูปได้ ทำให้ผลผลิตทุเรียนจะมีมูลค่าสูงขึ้น

ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 4 คนในครัวเรือน เห็นว่า การที่มีแรงงานจำนวนมากมาช่วยทำสวนทุเรียน ในอนาคตเมื่อมีผลผลิตทุเรียน อาจคาดว่าผลผลิตที่ได้นั้น ตลาดทั่ว ๆ ไปจะต้องรับซื้อแน่นอน ประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 2 คนในครัวเรือน เห็นด้วยว่าในประเด็นนี้ ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 2 คน เห็นความสำคัญของการมีสวนทุเรียนจากการที่เพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนและได้ใช้แรงงานเกษตรที่บ้านได้ จึงอยากจะมีสวนทุเรียนไว้บ้าง ก็น่าจะใช้แรงงานเกษตรในบ้านทำสวนทุเรียนเองบ้าง

ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ย และปุ๋ยมีราคาแพง เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 2 คนในครัวเรือน เห็นด้วยกับประเด็นนี้เนื่องจากการทำสวนต้องใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยต้องมีแรงงาน ดังนั้นแรงงานเกษตร 2 คน น่าจะเพียงพอในการใส่ปุ๋ย แต่เนื่องจากปุ๋ยมีราคาแพง การใช้แรงงานในครัวเรือนจะเป็นการประหยัดต้นทุนได้ ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก เกษตรกรที่มีแรงงานเกษตร 2 คนในครัวเรือน เห็นด้วยกับประเด็นนี้เนื่องจากการดูแลสวนนั้น ถ้ามีแรงงานเกษตรก็จะสามารถดูแลสวนได้อย่างดี ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อแรงงานเกษตร

4) ภาวะหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 4 ประเด็นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรกมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน เกษตรที่มีหนี้สินส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นนี้ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่สำหรับสร้างสวน สวนทุเรียนแล้ว แต่ขาดปัจจัยด้านการลงทุน จึงจำเป็นต้องไปกู้เงินมาเพื่อที่จะได้สร้างสวนทุเรียนในพื้นที่เหมาะสมของตนเองได้

ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน ประเด็นนี้เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินจะเห็นด้วยเนื่องจากผลผลิตออกจำหน่ายแล้วผลตอบแทนต้องได้คุ้มทุนและยังมีกำไรเหลืออยู่ด้วยโดยไม่จำเป็นต้องไปจ่ายหนี้สินให้กับใคร ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินอาจจะมีความคิดว่าเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนแล้ว ทำไมไม่ลองสร้างสวนทุเรียนเองมากในเมื่อเงินลงทุนก็มี ไม่จำเป็นต้องไปกู้บุคคลภายนอก ประเด็นการจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น เกษตรกรที่มีภาระหนี้สินเห็นว่าการขายทุเรียนแบบชั่งกิโลกรัมขายน่าจะคุ้มทุนมากกว่าการขายเหมาสวน เพราะราคาขายทุเรียนกิโลกรัมในแต่ละวันอาจจะไม่เท่ากัน

ประเด็นภาวะหนี้สินมีผลต่อการระดับทัศนคติในการทำสวนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีอยู่ 4 ประเด็น ประเด็นแรก ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน เกษตรกรที่มีหนี้สินจะเห็นด้วยกับประเด็นนี้เนื่องจากเกษตรกรมีหนี้สินอยู่แล้ว มีรายจ่ายที่ต้องจ่ายในการสร้างสวนทุเรียนมาก แต่ถ้ารัฐสนับสนุนเพื่อสร้างสวนทุเรียนก็จะเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้อีกทางหนึ่ง

ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน จะเฝ้าดูแลทุเรียนของตนเองอย่างดี เพราะรู้ว่าทุเรียนมาศัตรูมาก อาจจะทำให้ผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีเปลือกหนา เกษตรกรที่มีหนี้สิน โดยสภาพความเป็นอยู่แล้ว อาจจะต้องการความสะดวกในการบริโภคทุเรียน แต่การที่ทุเรียนมีเปลือกหนาจะทำให้ไม่สะดวกในการบริโภค ประเด็นการขนส่งทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีหนาม เกษตรกรที่มีหนี้สิน อาจจะไม่ถนัดในการขนส่งทุเรียนจากสวนไปยังสถานที่ที่จำหน่ายก็ได้ เพราะว่าการขนย้ายจะลำบากเนื่องจากทุเรียนมีหนาม ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะหนี้สิน

5) แหล่งเงินกู้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนอยู่ 2 ประเด็นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรก มีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปีโดยที่ ธ.ก.ส.ได้คาดว่าการให้เกษตรกรกู้ยืมเงินเพื่อสร้างสวนทุเรียนนั้น ในอนาคตเมื่อผลผลิตออกจำหน่ายแล้วต้องมีตลาดรับซื้อได้ตลอดปี และเกษตรกรก็สามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ ประเด็นสวนทุเรียนต้องดู

แลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก ธ.ก.ส.ได้มองแล้วว่าการกู้ยืมเงินของเกษตรกรนั้น นอกจากเพื่อสร้างสวนทุเรียนแล้ว เกษตรกรยังต้องดูแลสวนทุเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยเนื่องจากศัตรูทุเรียนมีอยู่มาก และเมื่อเกษตรกรมีการดูแลอย่างดีแล้ว ผลผลิตที่ได้สามารถจำหน่ายได้ราคาดี และนำเงินมาชำระหนี้ได้

ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีอยู่ 2 ประเด็น ประเด็นแรก ราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น แหล่งเงินกู้ ธ.ก.ส. ได้คาดไว้แล้วว่า ในอนาคตราคาทุเรียนต้องสูงขึ้น ฉะนั้นการให้เกษตรกรกู้เงินเพื่อมาสร้างสวนทุเรียน ก็น่าจะทำได้ เพื่อผลผลิตในอนาคตมีแนวโน้มสูงขึ้น และนำเงินมาชำระหนี้ได้ตามเวลา ประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร คือ ธ.ก.ส. อาจจะเห็นว่า การขนส่งทุเรียนนั้น ลำบาก ไม่สะดวก เพราะมีหนาม การที่เกษตรกรใช้แรงงานเกษตรของตัวเอง อาจจะไม่ถนัด ฉะนั้นการให้เกษตรกรกู้ยืมเงินก็อาจจะนำไปใช้ในจุดนี้ได้โดยการจ้างคนงานสำหรับขนย้ายทุเรียนจากสวนไปสถานที่ที่จำหน่ายโดยเฉพาะส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อแหล่งเงินกู้

6) การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียน อยู่ 2 ประเด็น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประเด็นแรก ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองจำนวน 1 ไร่ คาดไว้ว่า ทุเรียนในปัจจุบันราคาดี แต่ถ้ามีการแปรสภาพทุเรียนเป็นแบบอื่น น่าจะมีมูลค่ามากขึ้น ฉะนั้นเกษตรกรที่มีที่ดิน 1 ไร่ ก็จะสร้างสวนทุเรียน เพื่อให้ได้ผลผลิตนำมาซึ่งรายได้ต่อไป ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ย และปุ๋ยมีราคาแพง เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองจำนวน 1 ไร่ มักจะเป็นเกษตรกรที่ไม่ค่อยมีเงินลงทุนสำหรับการซื้อปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ย

ประเด็นการถือครองที่ดินที่มีสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 มีอยู่ 5 ประเด็น ประเด็นแรก มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองจำนวน 1 ไร่ ได้เห็นว่าพื้นที่ที่มีอยู่ 1 ไร่ ถ้ามาสร้างสวนทุเรียน จะทำให้มีผลผลิตและนำไปจำหน่าย เพิ่มรายได้ ดีกว่าการที่ปล่อยให้พื้นที่ที่มีอยู่ว่างเปล่า ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน เกษตรกรที่มีที่ดินถือครอง จำนวน 1 ไร่ คาดไว้ว่า การสร้างสวนทุเรียนในพื้นที่ 1 ไร่ นั้น ผลผลิตที่ได้ในอนาคตจะต้องคุ้มทุนที่ลงไป ประเด็นมีตลาดรับซื้อตลอดปี เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองจำนวน 1 ไร่ คาดไว้ว่า เมื่อผลผลิตออกมาแล้ว จะต้องมีตลาดที่สามารถรับซื้อผลผลิตได้ ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง เกษตรกรที่มีที่ดินถือครอง จำนวน 2 ไร่ อาจจะสร้างสวนทุเรียนในพื้นที่ 2 ไร่ โดยปลูกพืชอื่นแซมทุเรียน เนื่องจากเห็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนแล้วมีรายได้ ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก เกษตรกรที่มีที่ดิน จำนวน 1 ไร่ เมื่อได้สร้างสวนทุเรียน ก็ตระหนักถึงต้นทุเรียนที่จะเติบโตมาจะต้องเผชิญกับปัญหาศัตรูทุเรียน ปัญหาเรื่องโรคของทุเรียน ฉะนั้นเกษตรกรจะดูแลสวนทุเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการป้องกันโรคแมลงของทุเรียน ส่วนทัศนคติประเด็นอื่น ๆ ที่เหลือไม่มีความสัมพันธ์ต่อการถือครองที่ดิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตารางที่ 4.10

4.7 ปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับสวนทุเรียนไม่ทั่วถึง และมีอุปสรรคด้านปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะเรื่องปุ๋ย ซึ่งในปัจจุบันมีราคาแพง แหล่งน้ำบางพื้นที่มีไม่เพียงพอ โดยปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในการพิจารณาเพื่อทำสวนทุเรียนด้วย ซึ่งผลการศึกษาแสดงตารางที่ 4.11

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามเพื่อจะได้ข้อมูลความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไปของเกษตรกรซึ่งจะนำไปพิจารณาต่อไป ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96 ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในเรื่องปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะเรื่องปุ๋ย การจำหน่ายผลผลิต การหากิ่งพันธุ์ดี การให้ความรู้เกี่ยวกับสวนทุเรียน และการดูแลรักษาโรคทุเรียน ในขณะที่ร้อยละ 4 ไม่ต้องการความช่วยเหลือ ผลการศึกษาแสดงตามตารางที่ 4.12

นอกจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการทำสวนทุเรียนแล้ว ผู้ศึกษาได้ให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเสนอแนะ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนเพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้สรุปข้อเสนอแนะของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) หน่วยงานราชการควรให้ความรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับทุเรียนให้มาก เช่น การดูแลและบำรุงรักษาต้นทุเรียน

2) หน่วยงานราชการควรจะหาตลาดให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิต เพื่อให้ได้ราคาพอสมควรคุ้มกับต้นทุน โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

3) หน่วยงานราชการควรจะมีการประกันผลผลิตทุเรียนในกรณีที่บางฤดูกาลผลผลิตออกมาจำนวนมากเกินความต้องการและมีราคาตกต่ำ

4) หน่วยงานราชการควรหามาตรการช่วยเหลือเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต เช่น ราคาปุ๋ย

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	รายได้	สมาชิกในครัวเรือน	แรงงานเกษตร	ภาวะหนี้สิน	แหล่งเงินกู้	การถือครองที่ดิน
	χ^2	χ^2	χ^2	χ^2	χ^2	χ^2
ด้านบวก						
1. มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน	33.67**	35.71^{NS}	41.63*	9.56*	19.37^{NS}	187.9**
2.ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้	25.94*	27.55^{NS}	52.30**	5.23^{NS}	16.80^{NS}	144.71*
3. ผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน	29.67*	31.25^{NS}	23.87^{NS}	9.48*	22.98^{NS}	160.03**
4. มีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี	42.09**	23.41^{NS}	47.20**	8.66^{NS}	28.36*	154.39**
5. ราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น	31.21*	32.94^{NS}	46.44**	4.01^{NS}	44.45**	113.29^{NS}
6. เพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง	67.51**	45.77*	46.75**	11.40*	25.51^{NS}	154.99**
7. ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ	33.55**	35.77^{NS}	27.81^{NS}	8.51^{NS}	18.12^{NS}	119.43^{NS}
8. ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน	33.83**	37.53^{NS}	29.82^{NS}	17.24**	24.55^{NS}	131.78^{NS}
ด้านลบ						
1.สวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง	26.46**	34.60^{NS}	38.08**	4.40^{NS}	9.59^{NS}	111.05*
2.สวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก	38.09**	16.03^{NS}	36.38**	13.25**	22.90*	127.78**
3.การบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควร เพราะมีเปลือกหนา	46.09**	26.05^{NS}	34.63^{NS}	15.85**	21.48^{NS}	132.45^{NS}
4.การขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีหนาม	37.45**	38.75^{NS}	43.13*	29.39**	48.65**	132.18^{NS}
5.การจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น	22.49^{NS}	32.66^{NS}	28.84^{NS}	11.43*	24.32^{NS}	108.49^{NS}

หมายเหตุ NS ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับปัญหาและอุปสรรค
1. ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ราคาปุ๋ย	4.02	มาก
2. สภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อผลผลิตทุเรียน	3.78	มาก
3. แหล่งน้ำไม่เพียงพอสำหรับสวนทุเรียน	3.43	มาก
4. หน่วยงานราชการถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับสวนทุเรียนไม่ทั่วถึง	3.42	มาก
5. จำหน่ายทุเรียนได้ราคาต่ำ เนื่องจากพ่อค้ากดราคา	3.38	ปานกลาง
6. ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านตลาดทุเรียน	3.32	ปานกลาง
7. การขนส่งทุเรียนจากสวนไม่สะดวกเท่าที่ควร	2.50	น้อย

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประเด็น	จำนวน (n=100)	ร้อยละ
ความต้องการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ		
- ต้องการ	96	96.00
- ไม่ต้องการ	4	4.00

บทที่ 5
สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวนตัวอย่าง 100 ราย โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของเกษตรกชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และ 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการทำสวนทุเรียนให้ได้มาตรฐาน ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการของตลาด ผู้ศึกษาได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อจำกัดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 100 ราย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งเป็นวัยกลางคน นับถือศาสนาพุทธและอิสลามใกล้เคียงกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อปี เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีภาวะหนี้สินน้อย โดยเกษตรกรที่มีหนี้สินจะกู้ยืมเงินจาก ธกส.มากที่สุด การถือครองที่ดินของเกษตรกรสำหรับทำสวนทุเรียนส่วนใหญ่จะมีที่ดิน 2-5 ไร่

ผลผลิตทุเรียนในปีที่ผ่านมา เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับพ่อค้าประจำที่มารับซื้อถึงสวนโดยขายเป็นกิโลกรัม และส่วนมากราคาทุเรียนที่พ่อค้ามารับซื้อจากสวน พ่อค้าจะเป็นผู้กำหนดราคาทุเรียนเอง ซึ่งอยู่ในระหว่างราคากิโลกรัมละ 11-20 บาท

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างนิยมปลูกทุเรียนร่วมกับพืชชนิดอื่นเช่น มังคุด ลองกอง โดยให้เหตุผลว่า พืชที่ปลูกร่วมกัน บางชนิดถ้ายังไม่ให้ผล ก็จะมีอีกบางชนิดที่ให้ผล ซึ่งนอกจากจะได้ผลผลิตแล้วยังใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์อีกด้วย ส่วนการให้น้ำเกษตรกรจะให้น้ำเมื่อฝนทิ้งช่วง และเมื่อติดผลแล้วให้น้ำเลี้ยง แหล่งน้ำที่เกษตรกรได้รับส่วนใหญ่มาจากห้วย ลำคลอง หรือจากน้ำฝนตาม

ธรรมชาติ ในบางพื้นที่ปริมาณน้ำจากแหล่งน้ำสำหรับสวนทุเรียนไม่เพียงพอ ซึ่งอยู่กับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นั้น ๆ เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้งต่อปี และมีการสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนมากกว่าการใช้ศัตรูธรรมชาติ

แหล่งความรู้สำหรับการทำสวนทุเรียนที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้รับมี 3 แหล่ง คือจากแหล่งบุคคล ซึ่งได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด แหล่งด้านสื่ออื่น ๆ ซึ่งได้รับความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านมากที่สุด และแหล่งสุดท้ายที่เกษตรกรได้รับความรู้คือการได้เข้ารับการดูงาน/ฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการ

จากการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ประเด็นในภาพรวมของเกษตรกรมีทัศนคติดีในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.02 โดยเกษตรกรมีทัศนคติดีในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ในระดับคะแนนเฉลี่ย 4.02 ซึ่งทำให้ทราบว่า เกษตรกรเห็นความสำคัญของการทำสวนทุเรียนที่จะต้องมีพื้นที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยความอุดมสมบูรณ์ของดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ การคมนาคม และการตลาด ซึ่งประเด็นรองลง เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีในประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ในระดับคะแนนเฉลี่ย 3.74 แสดงให้เห็นสอดคล้องตรงกับประเด็นแรกที่มีพื้นที่เหมาะสมแล้ว ต้องมีตลาดรับซื้อด้วย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่

- เพศ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา

- อายุ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นได้รับสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก

- การศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ย และปุ๋ยมีราคาแพง ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา ประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม

ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้แก่

- การศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นได้รับสนับสนุนจากรัฐ เพื่อสร้างสวนทุเรียน

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่

- รายได้ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน ประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น

- สมาชิกในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง

- แรงงานเกษตร มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ประเด็นการขนส่งทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม

- ภาวะหนี้สิน มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง ประเด็นการจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น

- แหล่งเงินกู้ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก

- การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อระดับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการทำสวนทุเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ได้แก่

- รายได้ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง ประเด็นทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเด็นได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินลงทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา ประเด็นการขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีหนาม

- แรงงานเกษตร มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง ประเด็นสวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ยและปุ๋ยมีราคาแพง

- ภาวะหนี้สิน มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อสร้างสวนทุเรียน ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก ประเด็นการบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีเปลือกหนา ประเด็นการขนส่งทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม

- แหล่งเงินกู้ มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นราคาทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ประเด็นการขนส่งทุเรียนไม่สะดวกเพราะมีหนาม

- การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ประเด็นผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตได้ตลอดปี ประเด็นเพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง ประเด็นสวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาลักษณะทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิต ลักษณะการจัดการทางการผลิตในระดับสวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรชาวสวนทุเรียน แต่ขณะเดียวกันได้ทราบถึงการมีทัศนคติที่ดีกับประเด็นมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับสร้างสวนทุเรียน ประเด็นมีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี ประเด็นปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้ และประเด็นทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในประเด็นปัจจัยการผลิตมีราคาแพงเช่น ราคาปุ๋ย ประเด็นสภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อผลผลิตทุเรียน ประเด็นแหล่งน้ำไม่เพียงพอสำหรับสวนทุเรียน และประเด็นหน่วยงานราชการถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับสวนทุเรียนไม่ทั่วถึง ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรมีศูนย์รวบรวมและจำหน่ายผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพไว้ประจำในแต่ละจังหวัดหรือแต่ละพื้นที่ที่มีการปลูกทุเรียนกันเป็นจำนวนมาก ไว้สำหรับจำหน่ายให้แก่พ่อค้าในราคาที่เป็นธรรม เพื่อช่วยลดปัญหาผลผลิตมีคุณภาพ มีตลาดรับซื้อตลอดปี แต่ราคาตกต่ำเพราะพ่อค้าคนกลางกดราคา

5.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนและให้ความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนทุเรียนในแต่ละพื้นที่อย่างทั่วถึง รวมถึงการให้คำแนะนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร

5.2.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารด้านการเกษตร ดินฟ้าอากาศ นอกจากข่าวทั่ว ๆ ไปแล้ว ผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านทุกวัน เพื่อให้เกษตรกรได้รับทราบความเคลื่อนไหวด้านการเกษตรและภูมิอากาศในแต่ละพื้นที่ด้วย

5.2.4 พื้นที่ใดที่มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอในแต่ละปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมชลประทาน ควรจะสนับสนุนการมีเครื่องสูบน้ำไว้ใช้ในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรได้มีน้ำใช้ในการเพาะปลูกได้ตลอดปี

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิในการเก็บรวบรวมจากภาคสนามด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นสำคัญ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์คือเกษตรกร ทำให้ผู้ศึกษามีข้อจำกัดในการศึกษา ดังนี้

5.3.1 เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย ทำให้มีปัญหาในการค้นจากบางครั้งเมื่อพบบ้านเกษตรกรแล้ว หัวหน้าครอบครัวไม่อยู่ สมาชิกภายในบ้านมักจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางประเด็นที่ผู้ศึกษาต้องการสัมภาษณ์ เช่น รายได้รวมทั้งครัวเรือน ภาวะหนี้สิน การจำหน่ายผลผลิต และจะไม่ให้สัมภาษณ์ต่อ ผู้ศึกษาต้องใช้เวลานานในแต่ละครัวเรือน

5.3.2 การสัมภาษณ์เกษตรกรบางครัวเรือน บางครั้งเกิดความเข้าใจในคำถามไม่ตรงกัน ทำให้เกษตรกรบางรายตอบหลงประเด็น ทั้งนี้อาจเกิดจากความผิดพลาดจากการสื่อภาษาของผู้ศึกษาเอง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะสื่อภาษาท้องถิ่น แต่ผู้ศึกษาจะสื่อภาษากลาง แต่อย่างใดก็ตามในที่สุดเพื่อให้ได้คำตอบตามที่ต้องการ ผู้ศึกษาต้องอดทนและใช้เวลานานในบางครัวเรือน

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาหรือ

ทำการวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับสวนทุเรียน โดยมีประเด็นที่น่าพิจารณาดังนี้

5.4.1 การศึกษาสวนทุเรียนของเกษตรกรที่มีทุเรียนหลายพันธุ์หรือศึกษาทุเรียนเฉพาะพันธุ์

5.4.2 การศึกษาสวนทุเรียนของเกษตรกรที่มีการปลูกแซมพืชอื่น หรือศึกษาสวนทุเรียนที่ไม่มีการปลูกแซมพืช

5.4.3 การศึกษาสวนทุเรียนของเกษตรกร อายุของทุเรียนที่ศึกษาควรอยู่ในระดับเดียวกันหรือไม่ หรือไม่จำกัดอายุของทุเรียนในการศึกษา

บรรณานุกรม

กิสณะ ตันเจริญ. 2543. **ปัญหางานส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนเพื่อส่งออก จ.ระยอง**. แหล่งที่มา : http//www.doae.go.th. (สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2547)

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา. 2533. **ความคิดพื้นฐานการพัฒนาชนบท**. : ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

คีรี อำพันสวัสดิ์. 2540. **ไม้ผลเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

ชุดา จิตพิทักษ์. 2525. **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สารมวลชน.

ชารินี กีรติโชติ. 2547. **"สัมฤทธิผลของการจัดทำระบบ HACCP ในอุตสาหกรรมอาหารของไทย"**, สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ดิเรก ฤกษ์หร่าย. 2524. **การเกษตรหลักส่งเสริม**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

----------.2527. **การส่งเสริมการเกษตร: หลักการและวิธีการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

นิพนธ์ คันธเสวี.2511. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

บันเทิง มาแสง. 2544. **เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มงคล ศรีวัฒนาวรชัย. 2538. **การสำรวจและรวบรวมพันธุ์ไม้ผลที่สำคัญ**. สงขลา : ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

มนูญ ตนะวัฒนา. 2526. **จิตวิทยาพัฒนาชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

ยุพินพรรณ ศิริวัธนนุกูล. 2540 **จิตวิทยาพัฒนาชุมชน**. สงขลา : ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

รวี ภักดีกุลสัมพันธ์.2543. **ปัจจัยการสร้างสวนไม้ผล**. ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รวี เสรฐภักดี. 2529. **การสร้างสวนไม้ผล**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.

วิวัฒน์ ไม้แก่นสาร. 2540. **เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการผลิตพืช**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี. 2538. "ปัญหาและสาเหตุการผลิตและการตลาดทุเรียน" **เคหการเกษตร**. ปีที่ 19, ฉบับที่ 5, พฤศจิกายน.

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็คทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. 2541. **รายงานวิจัยและพัฒนาเซนเซอร์เพื่อวัดการให้น้ำของไม้ผล.** กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2537. **เศรษฐศาสตร์การผลิตและการจัดการทางการเกษตร.** สงขลา : โครงการจัดตั้งภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2546. **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวิธีวิจัยทางธุรกิจเกษตร.** สงขลา : หลักสูตรปริญญาโท สาขาธุรกิจเกษตร. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

สมบูรณ์ สุริยวงศ์.2523. **เอกสารประกอบคำบรรยายการสร้างแบบ 3.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการทดสอบและวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (อัดสำเนา)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2529. **เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา.2547. **พื้นที่เพาะปลูกไม้ผล.** แหล่งที่มา : http//www.songkhla doae.go.th. (สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2548)

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. 2543. **พฤติกรรมผู้บริโภค.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุมาพร จันทศร. 2523. **พฤติกรรมทางสังคม.** กรุงเทพฯ : อภิชาติการพิมพ์.

Rogers.E.M. and Shoemaker, F.f.1971. **Communication of Innovations.** New York : The Free Press.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ☐☐ Q1

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกร ☐☐ Q2

ในการทำสวนทุเรียนในอำเภอนาทวีและอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

วันที่สัมภาษณ์.....ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์.....

บ้านเลขที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม 1 ชุด สำหรับ 1 ครัวเรือน
2. แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อถูก ข้อผิด แต่เป็นการสอบถามความคิดเห็นและข้อเท็จจริง ให้ท่านกาเครื่องหมายถูก (√) ลงในช่องวงเล็บ ( ) ของคำตอบที่ท่านต้องการ
3. คำตอบของแต่ละคนจะถูกเก็บเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้ไปประมวลผลเป็นส่วนรวม โดยไม่มีผลเสียหายกับผู้หนึ่งผู้ใดทั้งสิ้น
4. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรรุ่นต่อไป
5. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสังคม

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. เพศ	( ) 1. ชาย	( ) 2. หญิง	☐ Q3
2. อายุ	( ) 1. ต่ำกว่า 20 ปี	( ) 2. ระหว่าง 21-30 ปี	
	( ) 3. ระหว่าง 31-40 ปี	( ) 4. ระหว่าง 41-50 ปี	☐ Q4
3. ศาสนา	( ) 1. พุทธ	( ) 2. อิสลาม	
	( ) 3. คริสต์	( ) 4. อื่น ๆ ระบุ	☐ Q5
4. สถานภาพการสมรส	( ) 1. โสด	( ) 2. แต่งงาน	
	( ) 3.หย่าร้าง	( ) 4. ม่าย	☐ Q6

สำหรับเจ้าหน้าที่

5. ระดับการศึกษาของท่าน

( ) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ( ) 2. จบชั้น ป. 4
( ) 3. จบชั้น ป. 7 ( ) 4. จบชั้น ม.ศ.3
( ) 5. จบชั้น ม.ศ.5 ( ) 6. จบชั้น ปวช.
( ) 7. จบชั้น ปวส. ( ) 8. จบชั้น ปริญญาตรี
( ) 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ Q7

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและด้านการตลาดผลผลิต

6. ปัจจุบันอาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน คือ (พิจารณาจากจำนวนรายได้ใดสูงสุดถือเป็นอาชีพหลัก)

( ) 1. ราชการ/รัฐวิสาหกิจ ( ) 2. ค้าขาย/ธุรกิจ
( ) 3. รับจ้าง ( ) 4. เกษตรกร
( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ Q8

7. รายได้รวมทั้งครัวเรือนของท่านที่ได้รับ ทั้งปี คือ (ทั้งนี้ยังไม่หักค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

( ) 1. น้อยกว่า 10,000 บาท
( ) 2. ระหว่าง 10,001-20,000 บาท
( ) 3. ระหว่าง 20,001-30,000 บาท
( ) 4. ระหว่าง 30,001-40,000 บาท
( ) 5. มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป

☐ Q9

8. ในการสร้างสวนไม้ผล (ทุเรียน) ของท่าน ท่านได้จ้างคนงานหรือไม่

( ) 1. จ้าง ( ) 2. ไม่ได้จ้าง

☐ Q10

9. ในปัจจุบันสมาชิกในครัวเรือน (รวมทั้งท่านด้วย) มี.....คน ☐ Q11

10. ในจำนวนสมาชิกทั้งหมด (คำตอบจากข้อ 9) เป็นแรงงานเกษตรทั้งหมด .....คน ☐ Q12

11. ในรอบปีที่ผ่านมา (1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2547) ครัวเรือนของท่านมีหนี้สินจากการกู้เงินมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำสวนไม้ผล (ทุเรียน) หรือไม่

( ) 1. กู้ จำนวนเงิน.....บาท
( ) 2. ไม่ได้กู้

☐ Q13

12. ถ้าท่านมีหนี้สิน ท่านกู้เงินมาจากสถาบันการเงินแหล่งใด (ถ้าไม่มีหนี้สิน ข้ามไปข้อ 13)

สำหรับเจ้าหน้าที่

( ) 1. ธ.ก.ส. ( ) 2. ธนาคารพาณิชย์
( ) 3. พ่อค้าในท้องถิ่น ( ) 4. เพื่อนบ้าน/ญาติพี่น้อง
( ) 5. กลุ่มเกษตรกร ( ) 6. สหกรณ์การเกษตร
( ) 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ Q14

13. ท่านมีที่ดินถือครองสำหรับสวนไม้ผล (ทุเรียน.....ไร่ (เกิน ½ ไร่ ให้คิดเป็น 1 ไร่) ☐ Q15

14. ท่านขายผลผลิตทุเรียน โดยผู้กำหนดราคา คือ

( ) 1. ตัวท่านเอง ( ) 2. ผู้ซื้อกำหนด
( ) 3. ต่อรองราคากัน ( ) 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ Q16

15. ในการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนของท่าน จำหน่ายให้กับพ่อค้าประจำหรือไม่

( ) 1. ใช่ เพราะ.....
( ) 2. ไม่ใช่ เพราะ.....

☐ Q17

16. การขายผลผลิตทุเรียนของท่าน ขายในลักษณะใด

( ) 1. ขายเหมาทั้งสวน ( ) 2. ขายเหมาเป็นรายต้น
( ) 3. ขายเป็นกิโลกรัม ( ) 4. ขายแบบแบ่งขนาด

☐ Q18

17. ปีที่แล้วท่านจำหน่ายผลผลิตได้กิโลกรัมละเท่าไร

( ) 1. น้อยกว่า 10 บาท ( ) 2. 11 – 20 บาท
( ) 2. 21- 30 บาท ( ) 4. มากกว่า 30 บาท

☐ Q19

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการจัดการทางการผลิตในระดับสวน

18. สภาพทั่วไปในสวนไม้ผล (ทุเรียน) ของท่าน

( ) 1. ปลูกทุเรียนอย่างเดียว
( ) 2. ปลูกทุเรียนร่วมกับพืชชนิดอื่น คือ (ระบุ.....)

☐ P20

19. แหล่งน้ำที่ใช้ในสวนไม้ผล (ทุเรียน) ของท่าน ปัจจุบันมาจาก

( ) 1. น้ำฝนอย่างเดียว ( ) 2. น้ำจากชลประทาน
( ) 3. ขุดสระเก็บน้ำ ( ) 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ P21

สำหรับเจ้าหน้าที่

20. ปริมาณน้ำที่ใช้ในสวนไม้ผล (ทุเรียน) เพียงพอตลอดปีหรือไม่

( ) 1. เพียงพอ ( ) 2. ไม่เพียงพอ ☐ P22

21. ท่านให้น้ำในสวนไม้ผล (ทุเรียน) อย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

( ) 1. ให้น้ำตลอดปี ( ) 2. เมื่อติดผลแล้วให้น้ำเลี้ยงผล ☐ P23

( ) 3. ให้น้ำเมื่อฝนทิ้งช่วง ( ) 4. หยุดให้น้ำก่อนผลสุก ☐☐☐

( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ P27

22. สวนไม้ผล (ทุเรียน) ของท่านใช้ปุ๋ยบำรุงหรือไม่

( ) 1. ไม่ใช้ ( ) 2. ใช้ ☐ P28

23. ถ้าท่านใช้ปุ๋ยบำรุง จำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยใน 1 ปี คือ

( ) 1. 1-2 ครั้ง ( ) 2. มากกว่า 2 ครั้ง ☐ P29

24. สวนไม้ผล (ทุเรียน) ของท่าน มีศัตรูไม้ผลรบกวนหรือไม่

( ) 1. ไม่มี ( ) 2. มี (ระบุ)..... ☐ P30

25. ท่านป้องกันและกำจัดศัตรูไม้ผลอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

( ) 1. ไม่มีการป้องกันกำจัด ( ) 2. ใช้ไส้เดือนฝอย ☐ P31

( ) 3. ใช้สารเคมี ( ) 4. ใช้ศัตรูธรรมชาติ ☐☐☐

( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐ P35

<u>ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัจจัยอื่น ๆ</u>

26. แหล่งความรู้จากบุคคล ในการทำสวนไม้ผล (ทุเรียน) ที่ท่านได้รับนั้น มาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญ 1 2 3 4 ในช่องวงเล็บ)

( ) 1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ☐ R36

( ) 2. ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ☐☐☐

( ) 3. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ☐☐

( ) 4. ศึกษาด้วยตนเอง ☐ R42

( ) 5. เจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส.

( ) 6. เพื่อนบ้าน

( ) 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

- 5 -

27. แหล่งความรู้จากด้านสื่อต่าง ๆ ในการทำสวนไม้ผล (ทุเรียน) ที่ท่านได้รับนั้นมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยเรียงลำดับ 1 2 3 4 ในช่องวงเล็บ)

สำหรับเจ้าหน้าที่

( ) 1. ป้ายประกาศของราชการ ( ) 2. ภูมิปัญญาชาวบ้าน ☐ R43

( ) 3. หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ( ) 4. หนังสือพิมพ์ ☐☐☐

( ) 5. รายการโทรทัศน์ ( ) 6. เอกสาร/แผ่นพับ ☐☐☐

( ) 7. รายการวิทยุ ( ) 8. อื่น ๆ (ระบุ)..... ☐R50

28. ในรอบปีที่ผ่านมา (1 มกราคม -31 ธันวาคม 2547) ท่านไปดูงาน/อบรมด้านไม้ผลหรือไม่

( ) 1. ไม่เคยไปดูงาน/อบรม ( ) 2. ไปดูงาน/อบรมเพียงครั้งเดียว ☐ R51

( ) 3. ไปดูงาน/อบรม 2 ครั้ง ( ) 4. ไปดูงาน/อบรบมากกว่า 3 ครั้ง

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการทำสวนทุเรียนในมิติต่าง ๆ ท่านมีความเห็นต่อข้อความต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเห็น					สำหรับเจ้าหน้าที่
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5	เห็นด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็นด้วย 2	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1	
29.	มีพื้นที่เหมาะสำหรับสร้างสวนทุเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T52
30.	ปัจจุบันทุเรียนสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T53
31.	ผลตอบแทนจากผลผลิตคุ้มทุน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T54
32.	มีตลาดรับซื้อผลผลิตตลอดปี	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T55
33.	ราคาผลทุเรียนในอนาคตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T56
34.	เพื่อนบ้านมีสวนทุเรียนอยากมีสวนทุเรียนบ้าง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T57

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเห็น					สำหรับเจ้าหน้าที่
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5	เห็นด้วย 4	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็นด้วย 2	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1	
35.	ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T58
36.	ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเมื่อสร้างสวนทุเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T59

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเห็น					สำหรับเจ้าหน้าที่
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1	เห็นด้วย 2	ไม่แน่ใจ 3	ไม่เห็นด้วย 4	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5	
37.	สวนทุเรียนมีปัญหาด้านเงินทุน เนื่องจากต้องใส่ปุ๋ย และปุ๋ยมีราคาแพง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T60
38.	สวนทุเรียนต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีศัตรูมาก	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T61
39.	การบริโภคทุเรียนไม่สะดวกเท่าที่ควรเพราะมีเปลือกหนา	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T62
40.	การขนส่งผลทุเรียนไม่สะดวก เพราะมีหนาม	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T63
41.	การจำหน่ายทุเรียนต้องชั่งกิโลกรัมขายเท่านั้น	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T64

ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสวนทุเรียนของท่าน

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรค	ระดับปัญหาและอุปสรรค					สำหรับเจ้าหน้าที่
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
42.	ขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านตลาดทุเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T65
43.	หน่วยงานราชการถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับสวนทุเรียนไม่ทั่วถึง	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T66
44.	ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่นราคาปุ๋ย	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T67
45.	สภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อผลผลิตในสวนทุเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T68
46.	แหล่งน้ำไม่เพียงพอสำหรับสวนทุเรียน	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T69
47.	จำหน่ายทุเรียนได้ราคาต่ำเนื่องจากพ่อค้ากดราคา	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T70
48.	การขนส่งทุเรียนจากสวนไม่สะดวกเท่าที่ควร	.....	.....	.....	.....	.....	☐ T71

49. ท่านต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ในการสร้างสวนทุเรียนหรือไม่

( ) ไม่ต้องการ ☐ T72

( ) ต้องการ ด้าน : - (ตอบได้หลายข้อ) ☐ T73

( ) การใส่ปุ๋ย ☐☐☐

( ) การจำหน่ายผลผลิต ☐☐T78

( ) การหากิ่งพันธุ์ดี

( ) การหาแหล่งน้ำ

( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

สำหรับเจ้าหน้าที่

☐ T79

50. ข้อเสนอแนะของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นางสาววาลี โลกสุวรรณ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2516 - 2518	มัธยมศึกษาปีที่ 3	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
พ.ศ. 2519 - 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 5	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา
พ.ศ. 2521 – 2523	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา
พ.ศ. 2534 – 2535	ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2535 – 2546	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา
พ.ศ.2546 – ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเกษตรอำเภอคลองหอยโข่ง